

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne izvenredne nedelje in praznike. — Inzerati do 80 peti vrst a Din 2, do 100 vrst a Din 2.50, od 100 do 300 vrst a Din 3, večji inzerati peti vrst Din 4.— Popust po dogovoru. Inzeratni davek posebej. — Slovenski Narod velja mesečno v Jugoslaviji Din 14.—, za tuzemstvo Din 25.—, Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knafljeva ulica št. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR, Grajski trg št. 7 — NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26 — CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE: Ob kolodvoru 101, SLOVENJ GRADEC, Slomškov trg 8. — Poštna hranilnica v Ljubljani št. 10.351.

Grški pritisk na italijanske postojanke

Italijani se umikajo izpred Tepelenija in Klisure, na severovzhodu ob naši meji pa dobivajo močna ojačenja — Slabo vreme še zmerom ovira večje akcije na obeh straneh

Atene, 20. dec. s. (Atenska tel. ag.). Grški generalni štab je ponoči objavil naslednje 54. vojno povelje:

Boji se uspešno nadaljujejo. Kljub močnemu odporu smo pregnali sovražnika v bajonetnih napadih z njegovih pozicij. Zabili smo nad 600 ujetnikov, mnogo strojne in drugih vrst orožja.

Sovražna letala so zopet bombardirala več bolnišnic, čeprav so bila jasno označena z znakom Rdečega križa. Grška letala so uspešno bombardirala sovražne vojaške objekte.

Ameriška poročila

Atene, 20. dec. s. (Ass. Press). Informacije iz poluradnih grških virov o položaju na bojišču v Albaniji pravijo, da sedaj grška vojska zopet na vsej fronti napreduje.

Če ostan Italijani po zadnjih vestih, izpraznili Porto Palermo in se umikajo proti Himari. Grki so razstrelili važen most v tem delu bojišča. Borbe se ob obeh po grških podatkih sedaj ne vrše toliko za Himaro samo, kolikor za ves gorski kompleks, ki se razteza do Valone.

Pri Tepeleniju izvajajo Grki močan pritisk na italijanske postojanke in se Italijani še nadalje umikajo. Grška vojska Italijane zasleduje.

Pri Klisuri je bil neki večji italijanski oddelek prisiljen, da se je umaknil dalje proti mestu s položajev v dolini reke Vojuse. Grško topništvo Klisuro še vedno obstrebuje.

Najhujiši so boji v severovzhodnem delu bojišča v bližini jugoslovenske meje. Italijani so tu dobili znatna ojačenja, vendar jim ni uspelo nikjer doseči važnejših uspehov. Nasprotno so Grki večkrat tu zasedli deset vasi, ki so bile doslej v italijanskih rokah. Vojni poročevalci javljajo, da se vrše boji v gorovju okoli Podgradca in v 1 m visokem snegu. Topništvo je neprestano v akciji. V sredo popoldne se je razvila srdita topniška bitka. Italijani obstreljevali grške postojanke v bližini Ohridskega jezera s 6 težkimi topovi. Grki so odgovarjali z ognjem, nakar so za nekaj časa težke baterije utihnile, pa se zopet oglasile. Italijani si z vsemi sredstvi prizadevajo, da na severovzhodu preprečijo nadaljnje grško napredovanje. Medtem pa se očividno tudi za fronto zbl-

rajo močni oddelki italijanske vojske. Ob cesti proti Linu se opaža veliko aktivnost italijanskih delavskih bataljonov, ki popravljajo ceste in odstranjujejo sneg.

Dnevno povelje generala Papagosa

Atene, 20. dec. (Ass. Press). Vrhovni poveljnik grške kopne vojske, vojni minister general Papagos je objavil večerj posebno dnevno povelje grški vojski, v katerem pravi med drugim, da je sovražna vojska v težavnem položaju ter da grška vojska ne bo popustila, dokler Italijani ne bodo izpraznili Albanije. Papagos pravi, da bo zmaga, ki jo bodo Grki dosegli, najslavnejša v grški zgodovini.

Z naše meje

Djevdjelija, 20. dec. e. Dasi še ni službenega poročila o izidu večeršnjih operacij, se lahko sodi, da so bile operacije zaradi strahovitega snežnega viharja, ki je vladal na fronti, zelo skromne. Kakor javljajo grški listi, je bila aktivnost na fronti znatno zmanjšana. Vršili so se v glavnem krajevni boji, ki so se končali povoljno za grške čete. Tako so bili zavzeti položaji na planinskih postojankah pred Himaro. Tepeleniem in Klisuro. V teh mestih in njihovi okolici so izbruhli veliki požari. Za te utrine italijanske položaje so se vršili ogorčeni boji. Čeprav so se Italijani nenavadno žilavo upirali, so grške čete izkoristile ugoden teren, da so zavzele te položaje. Na svojem umiku po določenem načrtu Italijani sistematično rušijo za seboj mostove in druge komunikacije, kar povzroča grškim četam velike težave pri kretanju in so celo vojski prisiljeni, da bredejo vodo do pasu.

Nemška vojska v Italiji

New York, 20. dec. s. Columbia B. S. davi zopet posveča največjo pozornost poročilom o prisotnosti nemške vojske v Italiji. Columbia pravi, da je po zadnjih informacijah, ki prihajajo deloma iz angleških virov, v Italiji že 50.000 do 90.000 nemških vojakov, ter da je bilo nemško vojaštvo opaženo tudi v Rimu. Baje prihajajo iz Nemčije še vedno novi transporti.

Položaj na afriškem bojišču

Po vesteh iz Kaira se operacije razvijajo ugodne za angleško vojsko

London, 20. dec. s. (Reuters). Po snočnjih komunikacijah poveljstvo angleške vojske, letalstva in vojne mornarice na Bliznjem vzhodu ni o boji v Zapadni pušavi nobenih novih informacij.

Kairo, 20. dec. s. Reuterjev vojaški poročevalec na bojišču v Zapadni pušavi izve iz angleških vojaških krogov, da so manjani pred Bardijo v vedno težjem položaju in da se operacije razvijajo nad vse zadovoljivo za angleško vojsko.

Kairo, 20. dec. s. (Reuters). Poveljnik angleške vojske na Bliznjem vzhodu general Wavell je prejel k zmagam v Zapadni pušavi čestitke tudi od guvernerja Male na imenu prebivalstva otoka ter od poveljnika angleške vojske na Daljnem vzhodu maršala Brook-Pappena.

Odpor italijanskih čet

Kairo, 20. dec. AA. (Reuters). Po nekem neuradnem poročilu so se italijanske čete večerj zelo močno upirale in se borile z zankami za tanke, s spretno razmeščenimi topovi in minami. Angleško vrhovno poveljstvo je vse svoje sile zbralo okoli Bardije.

Angleške izgube

London, 20. dec. s. (Reuters). V zgornji zbornici je večerj sporočil podtajnik vojne ministrstva lord Croft, da je v boji v Zapadni pušavi doslej padlo skupno 72 angleških in kolonialnih vojakov, ranjenih pa je bilo 738 vojakov.

Sodelovanje angleške vojne mornarice

Kairo, 20. dec. s. (Reuters). Poveljstvo angleške vojne mornarice v Sredozemlju je podalo snoči v daljšem komunikativnem pregledu sodelovanja angleške vojne mornarice pri operacijah v Zapadni pušavi. Komunikacije navaja med drugim:

Ponoči 8. decembra so težke in lahke edince angleške vojne mornarice bombardirale Mektilo. Iste noči so druge vojne ladje uspešno obstreljevale Sidi Barani. Pri napadu so sodelovala tudi letala vojne mornarice, ki so vrgla vse salve bomb na odrezane cilje.

9. decembra ponoči so angleške vojne ladje ponovno težko bombardirale Mektilo in Sidi Barani.

10. decembra se je sovražnik umakal na vsej črti. Vojna mornarica je uspešno vzemirala sovražne oddelke na umiku z bombardiranjem obalne ceste. Zlasti je bila bombardirana cesta pri Sollumu in Sollum

11. decembra je bila vidnost omejevala operacije toda vojna mornarica je sodelovala pri zalaganju kopne vojske z vojnimi materialom in pri evakuaciji vojnih ujetnikov. Zaradi močnega zračnega vetra je bila pri operacijah potrebna velika spretnost.

12. decembra vojna mornarica ni izvedla nobenega bombardiranja, ker so angleške čete na kopnem napredovale in je bil položaj na bojišču nekoliko nejasen.

V noči od 13. na 14. decembra so težke edince sredozemskega vojnega brodogoja uspešno bombardirale Bardijo. Pri tem so sovražne motorne torpedovke skušale napasti vojne ladje, pa so bile pregnane.

Iste noči so strmovalci vojne mornarice tina Sortfish napadle Trinoli. Vržene so bile štiri tone bomb. Tri bombe so zadale vojaške tovarne ladje v luči dirktno. Povzročena je bila tudi resna škoda na skladiščih. Nastali so požari in eksplozije. Napadenci so bile tudi ladje, zadržane v luči. En angleški bombnik je bil pri tem napadu izručen.

14. decembra je bila potopljena italijanska podmornica »Nelade«, ki je skušala napasti angleške vojne ladje.

15. decembra je bila Bardija težko bombardirana od letal vojne mornarice tipa Sortfish. Istočasno so edince vojne mornarice bombardirale Bardijo.

Ves čas so letala vojne mornarice zelo uspešno sodelovala z letali vojnega letalstva kakor tudi z vojno mornarico.

Pomorske operacije v podporo kopne vojske se nadaljujejo.

Italijanski odgovor Churchill

Rim, 20. dec. AA. (Stefani.) Churchill je večerj govoril v spodnji zbornici o sedanjem vojnem položaju in je rekel, da bi bilo zmotno, če bi menili, da je vojna nevarnost že mimo. Prav tako je izjavil, da so izgube angleškega trgovskega brodogoja precejšnje in povzročajo skrb. To, da je Churchill govoril resnico. Nato pa je nekaj omenil, o čemer bi bilo potrebno

razpravljati. Po mnenju predsednika angleške vlade se ne more reči, da so Italijani razvili borbeni duh visoke kvalitete, in sicer v bitki, ki se razvija v Afriki in ki jo on naziva za pomembno.

Po takem razlaganju se Churchill spušča v izvajanje, ki so žaljiva za oceno italijanskih vojakov. Angleškemu premieru lahko odgovorimo, da je on v svoji polemiki pozabil na pohvalo vojnega kritika agencije Reuter, ki govori o visoki kvaliteta nasprotnikov. Lahko mu odgovorimo, da se italijanski vojak iz domovine, pa naj se bje na suhem ali v zraku, vede po vrlih, ki izvirajo iz tradicije, iz krvi

in iz vere. Gospodu Churchillu lahko še odgovorimo, da so to vojski, ki ustvarjajo zgodovino jutrišnjega dne, naravno ne z velikimi nadami za Winstona Churchilla.

Najdeno tajno povelje

London, 20. dec. s. (Reuters). Angleška admiraliteta javlja, da je angleškimi vojnimi ladjam uspelo na neki potopljivi italijanski podmornici zaseči tajno povelje italijanskega podadmirala Maria Pallan-gole vsem italijanskim podmornicam. To povelje pravi, da naj podmornice napadejo vse trgovinske ladje, ki plovejo iz

Casablance pod špansko zastavo ter pripadajo družbam »Iberia« in Penillos.

Napadi na Malto

Kairo, 20. dec. s. (Reuters.) Uradno poročilo, objavljeno na Malti, javlja, da so v sredo zvečer sovražna letala dvakrat poskusila napasti Malto. Eno izmed sovražnih letal je odrglo salvo bomb, ki pa so vse padle v morje. Protiletalsko topništvo je eno izmed napadajočih letal sestrelilo. Letalo so odkrili v zraku zarometi. Bil je to trimotorni bombnik tipa Savoya-Marchetti. Letalo se je zadelo v plamenih zrušilo v morje.

12.000 letal in 2500 tankov

bo naročila Anglija v Zedinjenih državah na posodo
Pospešena dobava ameriških letal

Washington, 20. dec. s. (Reuters). Po informacijah iz uradnih angleških krogov namerava angleška komisija za nakup vojne materiala v Zedinjenih državah naročiti za 3000 milijonov dolarjev novega vojnega materiala, ki bi ga potem Zedinjene države posodile Angliji za trajanja vojne. Med drugim bo naročenih 12.000 lovskih letal in 2500 tankov.

Reuter poroča, da sedaj letalske tvornice v Zedinjenih državah dobavljajo letala v mnogo večji množini Angliji nego ameriški vojski. Tako je prešla Anglija na pr. v novembru iz ameriških tvornic desetkrat več letal nego ameriška vojska.

Washington, 20. dec. s. (Ass. Press). Večerj popoldne se je sestala k seji ameriška vlada pod predsedstvom Roosevelta, danes pa bo v Beli hiši seja ameriškega obrambnega odbora. Domnevajo, da sta oboje seji v zvezi z Rooseveltovim načrtom za posoditev vojnega materiala Angliji.

Washington, 20. dec. AA. (Reuters). Predsednik Roosevelt je imenoval Petersona, dosedanjega pomočnika vojnega ministrstva za državnega podtajnika za vojno. Kakor je znano, se je Roosevelt odločil za to imenovanje pred nekaj dnevi.

Izjava ameriškega finančnega ministra

Washington, 20. dec. AA. (Reuters) Finančni minister Morgenthau je izjavil zaštopnikom tiska, da je angleška vlada pooblašena takoj začeti pogajanja o novih pogodbah za dobavo vojnega materiala. Morgenthau je pokazal novinarjem svezni listin, ki so bile napisane na stroju in je rekel, da te listine vsebujejo popis vseh vojnih potrebščin, za katere bodo podpisane pogodbe. Pred podpisom pogodb pa bodo počakali, da se kongres izreče o Rooseveltovem predlogu, ki se zanaša na posojilo vojnega materiala Angliji. Novi kongres se bo sešel v začetku januarja in brž ko se bo sestel, mu bodo predložili Rooseveltov načrt.

Finančni minister je nato napovedal, da se bo prva pogodba v novem programu nanašala na zgradbo 60 trgovskih parnikov, ki jih boče Anglija plačati, ne da bi čakala, da kongres potrdi Rooseveltov načrt. To bodo parniki s tonažo 9500 ton in s hitrostjo 11 vozlov na uro. Morgenthau ne ve za ceno teh parnikov, vendar pa je izjavil, da so angleške oblasti že omenile vsoto 50 milijonov dolarjev.

Nove tovarne ladje za Anglijo

Washington, 20. dec. s. (Ass. Press). Finančni minister Morgenthau je sporočil, da je dala Anglija v gradnjo v ameriških ladjedelnicah 60 novih tovarnih ladij po 10.000 ton v vrednosti 50 milijonov dolarjev. Anglija bo ta znesek plačala v naprej v gotovini. Vse ladje bodo zgrajene prihodnje leto.

Ameriška vojska na Novem Fundlandu

Washington, 20. dec. s. (Ass. Press). Snoči je bilo uradno sporočeno, da bo v prvi polovici januarja poslan na Novi Fundland prvi oddelek ameriške vojske, ki bo tvoril posadko v novem ameriškem oporišču na angleškem ozemlju.

Nemško stališče do Rooseveltovega predloga

New York, 20. dec. s. (Ass. Press). Iz Berlina poročajo, da je bilo ameriškim novinarjem na merodajnih nemških mestih sporočeno, da bodo nemški listi v kratkem zavzeli stališče do Rooseveltovega predloga za posoditev ameriškega vojnega materiala Angliji. Doslej še noben nemški list ni objavil komentarja k temu predlogu.

Kanadska vojna proizvodnja

London, 20. dec. s. (Reuters). Kanadski municijski minister Hawles, ki je bil na

torpediranem parniku »Wester Prince«, je dospel v London. Snoči je podal novinarjem nekaj podatkov o vojni proizvodnji v Kanadi. Dejal je, da bo v prihodnjih 6 mesecih vsak teden v Kanadi odprta po ena nova tovarna oroja in municije, 22 tisoč delavcev in delavk se vžaba v posebnih solah za delo v teh tovarnah.

Kanadske avtomobilske tvornice izdelajo dnevno po 600 motornih vozil za kanadsko vojsko in Anglijo. Tudi na bojišču na Bliznjem vzhodu so v akciji vozila, ki so bila izdelana v Kanadi.

Težki časi za Francijo

Francoski tisk poziva k slogi — Kritična doba vlade v Vichyju

Clermont Ferrand, 20. dec. i. (Havas.) Publicist Pierre Serandour piše v listu »L'Effort« med drugim:

Naša država preživlja težke čase. Mnogi pozabljajo to težko resnico, pa se spuščajo v razne kritike. Potrebno jim je reči, da je čas, da se vsi zberemo, da pokažemo svojo moč in dostojanstvo. Še smo v dobi premirja, to je v pričakovanju mirovnih razgovorov. Tisti, ki se spuščajo v kritiko, naj se zavedajo, da nismo svoboden narod in da ne moremo vsega tako lahko urediti. Naši kritiki naj umolknejo, mi pa bodimo potrpežljivi, da vsi kakor bratje drug ob drugem korakamo z zaupanjem v bodočnost svoje domovine. Na koncu naših muk in naših odgovorov sije še vedno žarek upanja. Nastalo bo novo življenje, življenje človečanstva in pravice.

Vichy, 20. dec. s. (Ass. Press.) Novi uradni zastopnik francoske vlade v Parizu Fernand de Brugnion, ki je prišel v Vichy, je večerj dalje casa konferiral z maršalom Petainom in zunanjim ministrom Flandinom. Potem se je vršila seja francoske vlade.

Za danes in za jutri sta zopet napovedani dve izredni seji vlade. V teh pogostih sejah vidijo znak, da je de Brugnion prinesel francoski vladi iz Pariza važna sporočila in da preživlja vlada v Vichyju sedaj kritično dobo.

London zopet napaden

Preteklo noč je bila delavnost nemškega letalstva zelo majhna

London, 20. dec. s. (Reuters) Letalsko in noznanje ministrstvo javlja v svojem danšnjem jutranjem komunikatu:

V zgodnjih večernih urah se snoči sovražna letala vrgla nekaj bomb na Anglijo, v glavnem na južni in južnovzhodni del države. Povzročena škoda je majhna in človeških žrtev je bilo zelo malo.

London, 20. dec. s. (Reuters) Prvič po skoraj treh dneh je bil v Londonu snoči kmalu po nastopu mraka zopet letalski alarm. Nemška letala so kmalu nato napadla prestolnico, vendar je bil napad lažega značaja in je trajal le malo časa. Tudi z raznih drugih delov države poročajo o napadih manjšega obsega.

Angleški bombniki v akciji

London, 20. dec. s. (Reuters) Letalsko ministrstvo javlja, da so večerj predali bombniki obalne poveljstva v strnoglavem polu napadi letališče v Touquau v zasednem delu Francije. Dve nemški letali na letališču sta bili uničeni in tudi hangar je bil poškodovan.

London, 20. dec. s. (Reuters) Letalsko ministrstvo javlja, da so preteklo noč angleški bombniki zopet napadli objekte v sovražnem ozemlju. Podrobnost še niso objavljene.

Ministrski svet v bolniški sobi

Zeneva, 20. dec. e. (DNB.) Snoči je bila v Vichyju seja ministrskega sveta pod predsedstvom maršala Petaina. O seji je bil izdan komunik, ki navaja, da bo jutri seja kabineta, v soboto pa spet seja ministrskega sveta. Zaradi boleznj zunanjega ministra Flandina se bo ministrski svet izjemoma sestel v njegovi bolniški sobi.

Vichy, 20. dec. e. O sestavi nove francoske vlade ni mogoče izvedeti nič konkretnega. Izve se samo, da bo Flandin prevzel najbrže tudi resor notranjega ministrstva.

Odhod ameriškega poslanika v Francijo

New York, 19. dec. AA. (Havas.) Zunanji minister Cordell Hull je izjavil, da bo novi poslanik Zedinjenih držav takoj odpotoval v Francijo.

Washington, 20. dec. s. (Ass. Press.) Novolimenovani ameriški veleposlanik pri francoski vladi, bivši guverner Portorika admiral Leahy bo v kratkem odpotoval na svoje novo službeno mesto v Vichy. Za potovanje preko Atlantika bo Leahyju najbrže stavljena na razpolago težka križarka »Tuscaloosa«, na kateri je pravkar predsednik Roosevelt dovršil svoje potovanje po Karibskem morju.

Izjemne obrambne odredbe na Irskem

Dublin, 20. dec. AA. (Reuters) Irski minister za narodno obrambo je odredil, naj se pristanišči Galvey in Sligo na zahodni irski obali postavita pod vojaško nadzorstvo. Ta odredba je samo nadaljevanje ukrepov za slučaj morebitnega vdora. Izredne obrambne odredbe so izdali za vsa irska obala. Že od julija meseca so irska pristanišča Dublin, Cork, Kingstown, Brisdatt in Delfvil pod stalno vojaško kontrolo.

Nesoglasja v rumunski vladi

Bukarešta, 20. dec. s. (Ass. Press.) Po informacijah iz diplomatskih krogov je prišlo do odstopa rumunskega zunanjega ministra Sturze zaradi globljih načelnih nesoglasij z ministrskim predsednikom generalom Antonescom.

Kot osebnosti, ki prihajajo v poštev za mesto novega zunanjega ministra, imenuje predvsem vodjo Rumunov v Transilvaniji Valerija Popa in sedanjega pravosodnega ministra Mihaela Antonesca.

KINO MATICA — Tel. 22-41
Predstave ob 16., 19. in 21. uri

Grbavi vitez Lagarder

Je eden najzanimivejših filmov francoske produkcije in je povsod doživel najlepši uspeh. Romantična snov iz slavne viteške dobe francoske zgodovine. Borba velikavega za lepe žene in bogastvo. Robert Vidalin, Samson Fainsilber, Josseline Goe

Premiera prekrasne filmske umetnine s Karlom Ludwigom Diehlom in Marjano Hoppe v glavnih vlogah

EVICA BRIESTOVA (DER SCHRITT VOM WEGE)

po istoimenskem romanu slovečega pisatelja Theodorja Fontane
Zivljenjska pot mlade, prelepe Evice, ki se poroči s še enkrat starejšim, na visokem položaju stoječim državnim uradnikom

KINO UNION — Tel. 22-21
Predstave ob 16., 19. in 21. uri!

Konsolidacija jugoslovensko madžarskih odnosov

Grof Teleki — beograjski pogodbi — Ekspozice o paktu odgojen

Budimpešta, 20. dec. e. Predsednik vlade grof Teleki je imel na včerajšnji seji zbornice v proračunski debati govor, v katerem je med drugim rekel:
Zal rumunska vlada otežila naše namere, da rešimo transilvansko vprašanje. Mi smo bili od prvega trenutka za to in pred dnevi smo zopet zahtevali, da se prične pogajanja, a do tega ni prišlo. Ne moremo storiti nič drugega kakor čakati.
O jugoslovensko-madžarskih odnosih je izjavil: Jugoslavija in Madžarska sta si druga drugemu stisnili roko, ki sta jo prijateljsko vzajemno našli. Obe državi lahko kljub nasprotijem v preteklosti izkazujejo druga drugo svoje vzajemno spoštovanje. Ta madžarsko-jugoslovenska vez je delovala tudi na narodnostno vprašanje. Zuna nj minister prof. Csaky bo v zunanjem odboru podal ekspozice o beograjskih po-

gajanjih, ki so dovedla do pakta.

Mislil, je izjavil grof Teleki, da vsa država ve, o čem se je v Beogradu govorilo in da vsa država vzame na znanje to prijateljstvo. Kar se je dogodilo v Beogradu, pomeni korak naprej na poti zblizanja južnovzhodne Evrope. Naša prijateljska čustva do Jugoslavije so našla tudi neko obliko, s katero hočemo služiti miru. Ta mir je bil v interesu tako državi Rim-Berlin, kakor tudi vsega Podunavja in vseh balkanskih narodov.

Prebivalstvo Jugoslavije po poklicih

Splošna državna statistika v Beogradu je izdala četrti knjigo s rezultati popisa prebivalstva l. 1931. Po tem popisu je v naši državi 6.368.000 prebivalcev, ki se preživljajo s svojim delom, in 7.251.000 prebivalcev, ki jih vzdržujejo drugi. V kmetijstvu in živinorjstvu je zaposlenih 10 mil. 670.000 ljudi, industrija obrt in trgovina pa jih preživlja 1.233.000. Kmetičkega prebivalstva je torej 76,53%, v industriji in obrti 11%, v trgovini in prometu 4,85%, v javnih službah in svobodnih poklicih 4,8 in v drugih poklicih 3,49%.

Spor za cene premoga

Ob koncu leta postaja zopet aktualno kakšne cene bo določilo prometno ministrstvo za dobavo premoga iz naših premogovnikov. V začetku proračunskega leta so lastniki naših premogovnikov sporočili prometnemu ministrstvu, koliko premoga lahko prodajo in po kakšnih cenah. Prometno ministrstvo se je po poslužitvi svojega pooblaščenega položaja ter je sililo premogovnike da prvenstveno njemu prodajo premog, ker jim sicer ni dajalo potrebnih vagonov za prevoz. Pred nekaj meseci se je premog podražil tako, da ga je kupovalo tudi ministrstvo dražje, toda med tem so se spremenile razmere na delovnem tržišču. Podjetja so prodajala premog ministrstvu pod pogojem, da bodo v začetku leta zvišale cene, toda prometno ministrstvo odločno odklanja to podražitev in tako je prišlo do nenavadne situacije, da so prišla podjetja, ki so prisiljena prodajati premog državnim železnicam, v hudo krizo, ker jim preti primanjkljaj. Kako bo ta spor rešen, še ni znano.

Velik zastoj v lesni industriji v Bosni

V bosanski lesni industriji je nastopil hud zastoj, ker je izvoz lesa v inozemstvo povsem ustavljen. V začetku leta je kazalo, da se obeta lesni industriji izvrstna konjunktura zaradi blokade, ki je onemogočila izvoz lesa iz baltičkih držav. Les so potrebovali države severne Afrike, Francija in Anglija, kakor tudi sosedne države Italija, Nemčija, Madžarska in Grčija. Konjunktura je pa začela popuščati še pred vstopom v vojno, je bila naša lesna industrija odrezana od prekomorskih tržišč ter je ostala navezana na le sosedna celinska tržišča, toda izvoz je začel nazadovati tudi v sosedne države. Do izvoza lesa v Italijo, ki nam je odobrila precej velik kontingent stavbnega lesa, ni prišlo do novembra. Sedaj je vprašanje, ali bo ta izvoz sploh mogel, ker večje ladje ne prihajajo več. Prodajnega je bilo le nekaj lesa v Albanijo. Izvoz lesa v Grčijo se ni razvil normalno zaradi sprememb v plačilnem prometu. Madžarska po anekstiji Transilvanije ne prihaja več v poštev kot uvoznica našega lesa. Tako je naša lesna industrija prišla v položaj, da je prisiljena reducirati svojo produkcijo in da bo morala celo povsem ustaviti delo, če ne bo prišlo do temeljitih sprememb. Nekatera podjetja so že prenehala posloovati.

Iz Kamnika

— Gostovanje. Jutri zvečer bo v Kamniku gostovala Narodna čitalnica iz Kranja z dramo v treh dejanjih »Sveti plamen«. Režiral bo C. Zorec. Igrali bodo tukajšnji čitalniki in bodo cene običajne. Vabimo Kamničane, naj se v čim večjem številu udeležijo predstave in dajo s tem priznanje igralcem in bratskemu društvu.
— Telovadba vseh oddelkov pri tukajšnjem Sokolu je prekinjena do 15. januarja. Zato se že sedaj opozarjajo vsi, da bo potem tembolj točno in redno treba hoditi k telovadbi.
— Drsalisce pripravila zakupnik občinskega kopališča. Pred leti je tu že bilo drsalisce, ki se je pa pozneje iz neznanih razlogov opustilo. Ker bo to drsalisce edino javno v Kamniku, se bo prav gotovo obneslo.
— Šolsko poslopje zida dalje kljub precejšnemu mrazu. Kakor vse kaže, bodo zidarska dela v glavnem končana še do novega leta. — Prav tako se bližajo svojem koncu dela pri novem postajnem poslopju, ki bi morala biti po raznih napovedih že davno končana. Zato upamo, da bo postojno poslopje izročeno svojemu namenu vsaj z novim letom.
— Snega ni skoraj nič več. Značilno je dejstvo, da je letos v Kamniku in bližnji okolici padlo mnogo manj snega kakor na primer v Ljubljani in tudi drugje. Poasi je zginel še ta, tako da ga sedaj lahko opazi le še na kakih severnih straneh. Zato s smuko v bližnjih s praznikih v Kamniku in bližnji okolici ne bo nič in se bo treba našim smučarjem potruditi vsaj na Veliko planino.

SPORT

— Drevo ob 20. bo 30. redni letni občni zbor SK Ilirije v dvorani delavske zbornice na Miklošičevi cesti. Članstvo se vabi k obilni udeležbi. — SK Ilirija.
— Kolesarska sekcija ZSK »Hermes«. Ker je bil napovedani občni zbor sekcije preteklo nedeljo odpovedan, bo zato prihodnji nedeljo 22. t. m. ob 9. v prostorih gostilne Habjan v Šiški.
— DKSK »Edinstvo« obvešča vse člane, prijatelje kluba in simpatizirajoč kolesarskega sporta, da bo III. redni občni zbor v soboto 21. t. m. ob 20. v gostilni pri »Franceljnu« na Celovski cesti 111.
— Vreme. Vremenska napoved pravi, da bo mrzlo stanovitno in precej oblačno vreme. Včeraj je bila najvišja temperatura v Kumboru 10, v Splitu in D. b. ovnu 8, na Visu 3, na Rabu 2, v S. b. ovnu —2, v Beogradu —4, v Mariboru —5, v Ljubljani —5,5, v Zagrebu —7. Davi je kazal barometer v Ljubljani 773,1 t. m. temperatura je znašala —15,6 na aerodromu —17,5 v Mariboru —19, v Zagrebu —17, v Sarajevu —11, v Beogradu —9, na Visu, Splitu in Rabu —2.

Odločno ugovarjamo

Prejeli smo:

Včerajšnji »Slovenski dom« je objavil članek: »Ljubljana naj dobi Koroško« cisto ali Korošev trg. Ta članek naj bi spadal v vrsto vseh napisanih in izgovarjenih besed, ki imajo namen počastiti spomin velikega pokojnika, Slovenca, Jugoslavanca in Slovana dr. A. Korošca, toda njegova vsebina je grda oskrunitve tega spomina, ker hče vsaki pieteti v obraz. Članek je strasten izpad proti sokolski misli in klofuta vsem, ki so s to mislijo tesno povezani. Članek zavedno in premisseno žali veliko slovensko, jugoslovensko, češko in poljsko sokolsko družino, ki je iz globoke srčne potrebe pokazala, kako iskreno spoštuje spomin velikega borca za svobodno in narodno državo Jugoslovanov. Zdi se, kakor da je bil članek pisan za »zahvalo« za vse izraze iskrenega spoštovanja do pokojnega dr. Korošca s strani sokolske javnosti. Na tak način se spomin velikega državnika ne slavi, razen če se mu hoče na vsak način dati značaj ozkega strankarskega politika, od česar pa je bil dr. Korošec kot človek in politik daleč oddaljen.

Na vsak način bo po dr. Korošcu imenovan v Ljubljani dostojen trg ali reprezentativna cesta. Kongresni trg naj bi se n. pr. prekrstil v Aleksandrov trg, sedanja Aleksandrova cesta pa naj dobi ime dr. Korošca. Lepih rešitev je še več. Nikakor pa nečemo dr. Korošca za večne čase

počastiti s blatenjem in omalovaževanjem velikih sokolskih imen in borcev. Tega nečemo storiti zlasti v dne, ko preživlja slovanstvo zelo težke dni. Ime Tyrša je milijon čušč svetlo in v to svetlost nima danes nihče pravice drezati — v nikogar imenu. Tudi stotisočnice Slovencev in Jugoslovanov je to ime sveto. »Slovenski dom« pravi, da stadijon v Ljubljani ob Tyrševi cesti »simbolizira zdravi načelni in zunanji odpor vsega slovenskega naroda proti Tyrševemu duhu, ki nima pri nas nič več iskati.« Tyršev duh je bil nedvomno tudi velik slovenski duh! Tyrš ni »bremenben tujec«, temveč simbol slovenske sokolske ideje in morale, simbol zdravlja, moči in napredka. Zato ima Tyršev slovenski in sokolski duh tudi pri nas svojo svobodno domovino!

Nas je sram, ko moramo biti priča, kako nizko zna združitvi zaslepljena strankarska strast, ki niti v takih turobnih dneh ne zna brzdati svojih ogabnih izbruhov. Take metode počastitve velikih slovenskih mož moramo najodločneje odklanjati! Naresničeno svarimo pred oddajanjem imen velikih Slovanov, ki so tudi za našo svobodo pripravili potreben notranji prepored svojih narodov. Tyršev sokolske legije so krvavele tudi za našo svobodo! Ali v velikih zgodovinskih dneh ne bi bilo bolj koristno, če bi se vsi vrnili k tisti narodni gredoštili, v kateri je gorel ustanovitelj in ideolog sokolstva — nesmrtni Tyrš? Zgodovina presoja in bo tudi znala soditi!

RESTAVRACIJA HOTELA »SLON«

slovi po dobri kuhinji in pijači. Odlikuje jo vzorna postrežba.
EXPRES RESTAVRACIJA postreže vsak čas s toplimi jedmi in pijačami, okusno pripravljenimi malimi prigrizki, svežimi tortami in drugim pečivom. Vsak petek velika izbira morskih in sladkovodnih rib!
V KLETI vsako soboto, nedeljo, praznik in predpraznik KONCERT S PLESOM! Za božične praznike vina čez ulico cenejša.

Oče in sin razstavljata

Ivan in Bruno Vavpotič z oljnatimi slikami in akvareli v Obersnelovi galeriji

Ljubljana, 20. decembra
Menda se je zgodilo prvič pri nas, da sta samostojno razstavila svoja dela dva slikarja, oče in sin, prof. Ivan Vavp. t. e in Bruno Vavpotič. Oče je razstavil oljnatih slike, sin pa akvarele, oba v Obersnelovi galeriji na Gosposveški cesti.

Prof. Ivan Vavpotič je bil med pr. n. r. ki so pred štiridesetimi leti prvič razstavili v Mestnem domu in vsemu svetu s tem povedali, da ob toja samobitna slovenska umetnost. Važen mehanik v razvoju naše umetnosti je bila ta razstava. Po njej se je prof. Vavpotič udeleževal vseh večjih umetniških razstav v domovini in izven nje. Odlično mesto si je prislužil v našem slikarstvu, toda kakor mnogi drugi, se je moral tudi prof. Vavpotič boriti za potrebe vsakdanjega življenja in se m. ra se vedno boriti za ljubi kruhek. Na mnoga »strančeta« za je vodila ta življenska nujla, počeval je na šolah, udeleževal se je pri gledališču kot inscenator it. d. Lahko trdimo, da je nekaj trank in njegovem življenju, kajti sam je naiboli dobro zaveda, da zahteva veliko delo vsega človeka in popolno predanost lepoti. Ko sva zadnjič govorila o tem o priliki jubilejne razstave, sem spoznal, da je silno kritičen do samega sebe in loči delo, ki mora biti narejeno tako, kakor zahteva naročnik, od dela, ki je svojo edno polovico vredno umetniško oblikovanje. Kljub vsemu se silna umetniška volja tega trovca ni zlomila, ostal je mlad in ročen v upanju, da mu bo vendarle uspelo še kaj utvariti, kar bo zadovoljilo njegovo čisto umetniško ambicijo.

V Obersnelovi galeriji je to pot den Inli akvarelsko razstavo svojega sina Bruna

s svojimi olji. Zopet se je predstavil kot odličan portretist. Gledalec lahko o. a. d. kako se slikar prizadeva up. rati svoje svoje ogromno slikarsko znanje in vse svoje izkušnje pri up. abljanju likov. Probleme barve, linije in pers. ora pri tam mojstrsko rešuje, a mora upoštevati tudi želje naročnika. Slikar išče pač kom. o. m. sia med zahtevami čiste umetnosti in zahtevami individualnega ok. sa naročnika. Tei nujnosti mora biti po sil kos in razstavljeni portret kažejo, da n. p. e. skoraj vedno zlato sredino med tema dvema potrebama, tako pri portretih kakor pri il. hozijskih.

Bruno Vavpotič se je s svojimi akvareli že davno uveljavil in ga je kritika v zadnjih letih upravičeno pristala med naše najboljše mlade akvareliste. Razstavil je to pot 35 akvarelov in več sceničnih osmuk. Mladi umetnik je že zgodaj karal zanimanje za slikarstvo, čemur se ni čuditi, saj je doraščal v umetniškem okolju. Že zgodaj se je nečal z akvareli, nato na ga je življenska pot vodila k gledališču, kjer se je v raznih krajih udeleževal kot inscenator z uspehom. Razne. o. m. a. p. reči je Bruno Vavpotič tudi potoval v inozemstvu in prinesel dom v. av. e. e. z. s. k. a. t. r. i. ni je podri vse predloke kritike o. n. e. o. v. o. umetniški zmog. l. v. o. s. t. Omenimo n. i. s. a. m. akvarele iz Pariza in iz Italije. Par. stavljena novejša in starejša dela kažejo, da je mojstrsko rešuje probleme, ki ih slikarja zastavlja akvarelno slikanje: r. a. l. i. s. t. i. č. n. i. p. r. e. d. m. e. t. u. s. p. o. d. a. d. e. trenutno na. t. o. e. n. i. e. Kjer imajo raz. a. v. l. j. e. n. a. dela tudi kvalitativno dekorativno vrednost in so tudi g. e. e. na cene z. m. g. l. j. v. a. s. m. o. p. r. e. c. i. t. a. n. i. d. a. b. o. s. t. a. o. b. i. s. t. u. to pot uspeja tudi v. a. m. o. l. n. e. m. k. o. l. d. a.

Dva nevarna tatova prijeta

Izsleditev zaloge ukradenega blaga — Nov tat koles aretiran

Ljubljana 20. decembra
Kakor smo že poročali, je policija zaplenila v nekem stanovanju in sicer v Černetovi ulici št. 31 večjo količino sumnjivega blaga, ki je bilo tamjaj skrite. Sedaj so ugotovili, da je skril predmeti in sicer tri kovčge, v katerih je bilo veliko raznega perila, nova prešita odeja vijoličaste barve, več platenih rjuh, moški dež. k, nahrbtnik, dva para čevljev, zelenkasta obleka, dva para mo. k. h. a. d. par gamaš, nekaj posode in več volnene obleke neki France Velkavrh, doma iz Korne nad Horjulom. Vse to blago izvira izbrkone iz raznih t. v. i. n. kajti Velkavrh, ki je po poklicu šofer, je kljub svoji m. a. o. s. t. i. star je šele 23 let, že znan kriminalni tip. Ene zmed hlač so iz sivega lodna in popolnoma sl. z. n. e. k. v. a. l. i. t. e. in barvi blaga, ki je bilo pred č. s. o. m. ukradeno iz Teokarovičeve trgovine v Wolf. ovi ulici, kjer je bil izvršen drzen v. l. o. m. v. z. g. o. d. i. n. j. i. t. u. t. a. n. j. i. h. u. r. a. h.

Velkavrh je spravi blago že pred časom v Černetovi ulici št. 31, kjer se je naselil pod tujim imenom. Prijavil se je kot Ivan Purkart samo zato, da bi imel mir pred policijo, imel pa je vendarle smolo. Aretirali so ga namreč že 15 t. m., ko je šel po Bleiweisovi cesti, namenjen nekam na Vič. Policija je kljub temu da ni maral navesti, kje stanuje, izsledila nakradeno blago v Černetovi ulici, čeprav tedaj še ni vedela, da pripada njemu. Zanimivo je, da je bilo stanovanje za Purkarta plačano že po Velkavrhovi aretaciji. Ker sam tega ni mogel storiti, je verjetno, da ima pomočnika, s katerim sta skupaj v. l. a. m. i. j. a. l. a. ter kradla po mestu in okolici.

Na Ježici je bil pred dnevi aretiran znan v. l. o. m. i. t. e. c. i. t. Vinko Zevnik, doma iz Mavčic, ko se je peljal prot. mestu z ukradenim kolesom, ki si ga je prilaštil malo prej pred neko gostilno Zevnik, k. o. g. a. je iskala ljubljanska policija, je bil izročen kriminalnemu oddelku, kjer so ga natančneje zaslišali, potem pa izročili sodišču. Zevnik je priznal celo vrsto v. l. o. m. o. v. in tudi tatvin koles, vendar se vsega ni mogel spomniti. Neopojanjeni sta ostali tudi dve tatvini koles, ki sta ostali brez gum, in pa tatvina velike dinam. o. s. v. e. t. i. k. e. Lastniki ukradenih koles naj se zg. l. o. s. e. p. r. e.

iskovalnem sodniku v sobi št. 95 na sodišču, kjer bi utegnili zopet priti do svoje lastnine.

Vremenska poročila

TPZ v Ljubljani in Mariboru, SPD 20. XII. 1940
Podkoren 800 m: —14, jasno, 5 cm snega, pršič, drsalisce uporabno.
Bohinj-Zagradec 700 m: —10, jasno, 8 cm snega, snež.
Bohinj-Rudnica 800 m: —10, jasno, 5 cm snega, snež.
Bohinj-Sv. Janez 530 m: —11, jasno, 3 cm snega, snež.
Skofja Loka 350 m: —16, jasno, 6 cm snega, snež.
Valvazorjev dom 1180 m: —13, jasno, 5 cm snega, snež.
Polzovo 620 m: —13, jasno, 20 cm snega, pršič.
Korošček 830 m: —13, jasno, 20 cm snega, pršič.
Sodražica 550 m: —19, jasno, 27 cm snega, pršič.
Radovljica 470 m: —15, jasno, drsalisce uporabno.
Postojanje Pohorski dom 1030 m, Mariborska koča 1080 m, Sokolski dom 1100 m, Poštarski dom 910 m, Ruška koča 1240 m: imajo vse —11, jasno, 9 cm snega, pršič.
Koča na Pesku 1382 m: —20, oblačno, 50 cm snega, pršič.
Senjorjev dom 1522 m: —12, jasno, 10 cm snega, pršič na 20 cm podlage.
Koča pod Kopo 1377 m: —12, jasno, 20 cm snega, pršič na 10 cm podlage.
Rimski vrelci 530 m: —11, jasno, 5 cm snega, pršič.
Celjska koča 700 m: —12, jasno, 20 cm snega, pršič.

Borzna poročila

Curh, 20. decembra, Beograd 10, Pariz 8,60, London 16,55, New York 431, Milan 21,75, Madrid 40, Berlin 172,50, Stockholm 102,775, Sofija 437,50, Budimpešta 85.

V snegu in mrazu se spomnite ptic!

Inerate in male oglase

za božično številko »Slovenskega Naroda« sprejema uprava do ponedeljka 23. t. m. do 18. ure

Bivši kralj Karol piše spomine

Bukarešta, 20. dec. e. Po vesteh, ki so prišlele v Bukarešto, je bivši kralj Karol še vedno v Sevilli, toda mislijo, da je njegovo potovanje z ameriškim veleletalom »Yankee Cliper« iz Lizbone samo še vprašanje nekaj dni. V zvezi s tem pravijo, da je njegov bivši dvorni dvorni maršal Urdareanu že odpotoval v Lizbono, da vse pripravi za potovanje. Na merodajnem mestu v Bukarešti poudarjajo, da ne bi mogli trpeti morebitne politične aktivnosti bivšega kralja. Bivši kralj piše svoje spomine, za katere se že zanima neki ameriški založnik.

Turški bombaž za našo industrijo

Carigrad, 20. dec. e. V smislu doseženega jugoslovensko-turškega trgovinskega sporazuma je turška vlada pooblastila Turško gospodarsko banko, da ukrene vse potrebno, da se zagotovi potrebna količina turškega bombaža, ki naj se v kratkem izvozi v Jugoslavijo za potrebe jugoslovenske tekstilne industrije.

Starostno zavarovanje bolgarskih kmetov

Sofija, 20. dec. e. (DNB). Na dnevnem redu v sobranju je bil včeraj zakonski predlog kmetijskega ministra Bagrijanova glede starostnega zavarovanja poljedelcev. Po tem zakonskem načrtu bo vsak kmet z letni prispevkom 100 levov po končanem 60. letu zavarovan, tako da bo prejemal mesečno rento 300 levov. V začetku bo te redne mesečne podpore deležniki okrog 120 kmetov.

Novi japonski poslanik v Berlinu

Tokio, 1. dec. AA. (Reuter). Agencija Domej poroča, da je vlada sklenila odločiti sedanjega japonskega poslanika v Berlinu Kuruso in na njegovo mesto postaviti generala Ozimo, ki je bil poslanik novembra 1939.

Vojna na Kitajskem

Cungking, 20. dec. s. (Tass). V srednji Kitajski so v provinci Hupej v teku manjši lokalni boji.
V provinci Nganhvaj so kitajski topovi uspešno obstreljevali japonske ladje na reki Jangce.

Ukinitev carinske meje med Nemčijo in Nizozemsko

Berlin, 20. dec. AA. (Stefani). V zvezi z ukinitvijo carinske meje med Nemčijo in Nizozemsko se je izvedelo, da ta ukinitve še ne pomeni uvedbo carinske zveze, ampak samo izvajanje svobodne izmenjave blaga.

Spomenik ruskim pisateljem

Moskva, 20. dec. e. (Tass). Včeraj je bila zaključena konferenca sovjetskih kiparjev, ki se jih je zbralo okrog 200. Razpravljali so o zadnjih delih sovjetskih kiparjev. V kratkem bodo postavili spomeniki Puškinu, Černiševskemu, Sevdčniku, Majakovskemu in Gorkemu. Spomenik bo postavljen v raznih mestih Rusije.

DNEVNE VESTI

— Skupinska potovanja so za čas od 22. decembra do 10. januarja ukinjena, vendar pa bodo tudi v tem času še nadalje v veljavi nekateri pogoji ter je priporočljivo obrniti se pred vsakim potovanjem za pojasnila na najbližjo biljetarnico »Putnik«.

— Uredba o preskrbovanju vojaštva in prebivalstva s lesnimi izdelki. Na podlagi uredbe o spremembah obstoječih prepišev in sprejetju novih je ministrski svet na preloži ministra za gozdove in rudnike ter logistika za vojsko podpisal uredbu o preskrbi vojaštva in prebivalstva s lesnimi izdelki. Po tej uredbi bo opravljalo vse posle preskrbe vojaštva in prebivalstva s lesnimi izdelki ministrstvo za gozdove in rudnike, odnosno banska uprava v Zagrebu na svojem področju. Uredba govori o tako zvaljenih vojni porabnih lesnih izdelkih, industrijskih in obrtnih podjetjih, ki dajejo za potrebe državne obrambe, vsi uradi in prebivalstvo. Ministrstvo za gozdove in rudnike ter banska uprava so dolžni, da pripravijo in organizirajo vse, kar je potrebno, da bo država na pravi način preskrbljena s lesnimi izdelki. Pri ministrstvu za gozdove in rudnike, kakor tudi pri banski upravi v Zagrebu, bodo ustanovljeni posebni organi, odseki za gozdne sirovine.

— Delo naših tekstilnih tovarn zagotovljeno. Naša tekstilna industrija bo to leto dobro preskrbljena s surovinami in bodo tovarne lahko neovirano delale. Nedavno smo poročali, da je odstopala v Moskvo naša trgovska delegacija ter da se je pogajala za nakup 2 milijona kg bombaža. Sedaj poročajo, da se je posrečilo skleniti pogodbo še za 2.000.000 kg bombaža in za 6.000 kg bombažnih odpadkov. Razen tega je prispela iz Turčije prva turška bombažna kralja. Kmalu bodo sledili naslednji transporti, tako da bo v naši državi dovolj surovin za tekstilno industrijo. Tekstilne tovarne bodo prihodnje leto lahko delale neovirano.

— Direkcija za zunanjo trgovino bo povečala število uradnikov. Direkcija za zunanjo trgovino je postala zelo važna ustanova, ki ima vedno več dela. S danj zaposluje 280 namestnikov, toda število uradnikov je še vedno premajhno. Direkcija bo morala zaposeliti še okrog 50% sedanjega števila namestnikov.

— Cenitev o pridelku koruze. Po cenitvah strokovnjakov je bil letni pridelek koruze v vsej jugovzhodni Evropi zelo dober. V naši državi so pridelali okrog 50 milijonov metr. stov koruze, v Rumuniji 40.1 milijonov, v Madžarski 29.6 milijonov, v Bolgariji 9 milijonov in v Turčiji 7.3 milijonov.

— Porast državnih dohodkov. Po podatkih finančnega ministrstva so znašali državni dohodki oktobra 1432.6 milijona din, ter so bili večji za 203.9 milijona din ali 17.08%. Izdatki pa so bili 1257.6 milijona din, po proračunu so pa bili dolžni na 1223.6 milijona din, kar pomeni, da so bili za 34 milijonov din ali 2.78% višji. Dohodki nenrednih davkov so bili za 18.98% večji kot po proračunu, po rednih davkih za 27.16%, taks za 21.16%, monopoli za 9.57%, in železnice 55.25%. Zmanjšali so se dohodki izrednih davkov za 3.85%, trošarin za 20.93 in carin za 17.71%.

— Zakaj je prišlo do nepravilnosti pri podeljevanju kontingentov v devizni direktorij Narodne banke. Zadnje čase je Narodna banka prejemala prijave, da so nekateri uvozniki trdili nepravilno dobivati večje kontingente, kakor so bile upravičeni in sicer za uvoz blaga iz nekaterih držav. Takoj po sprejetih prijavah je Narodna banka uvedla preiskavo in je bilo ugotovljeno, da je neka uradna izkazovalnica svoj položaj ter vpisovala netočne podatke o prejšnjem uvozu nekaterih trdnj. Na podlagi teh podatkov je uvozni odbor določil kontingente za uvoz in izdajal uvozna dovoljenja. Te uradnice je pri njenih malverzacijah pomagali nekoč zunanje banke kot posredniki. Uradnice so takoj izročili sodišču, kakor tudi njenega skrivnika. Preiskava je pokazala, da je bilo okoli 500.000 din manjše število trdnj. Škoda ni velika. Zloraba podjetij, ki so se okoriščevali za izločanjem uradnic, bodo prijavljene finančnemu ministrstvu zaradi nadaljnjega postopka v zvezi z deviznimi sankcijami.

— Madžarske turistične ustanove se zanimajo za naše jadralce. Iz Budimpešte so se vrnili zastopniki hrvatskih turističnih ustanov, ki so vrnili obisk madžarskim zastopnikom turizma. V Budimpešti so bili prijetno sprejeti in so prišli v stik z vsemi pristojnimi činitelji za turizem. Madžari kažejo veliko zanimanje za naša jadralca in je treba računati, da bo prihodnje leto živahen dotok gostov iz Madžarske.

— Dunaj je zamrznjen. Iz Novega Sada poročajo, da je Dunaj že skoraj povsem zamrznjen, tako da je vsaka plova onemogočena. V preizkušnjaščin je mnogo več plovilnih objektov kakor lani. V rečnih pristaniščih so ostali naši, nemški rumunski in sovaški plovni objekti.

— Huda nesreča v Mednem. 20letni posestnikov sin Al Jenko iz Gorican pri Medvodah je šel včeraj po opravkih v Medno. Stopal je po cesti za nek m vozom, ki ga je hotel prehiteti. Komaj je bil vstrle voza, mu je privozil nasproti neznan avtomobilist, ki se mu Jenko ni več mogel ogniti. Avtomobilist je zavozil naravnost vanj in ga podrl po tleh. Jenko je obeležil z lomljeno dšno nožo dobl na vse životo. Poni so prišli ljubljanski reševalci, ki so ga prepelali v bolnico.

— Iz Blance so prepelali v bolnico 54letnega Jožeta Grlica, ki je padel na poletni poti ob železniški progi, si zlomil levo nogo in se hudo udaril tudi na glavo.

— Vlom v Sebenju pri Trzinu. Nedavno noč je bilo vlomljeno v trgovino Ivana Jazbeca v Sebenju pri Trzinu. Vlomilci so vrnili v trgovino pri vratih in odnesli 30 m črnega pišča, 15 moških in ženskih pletenih jopic, 20 topih spodnjih hlač, 10 moških srajc, 5 belih srajc, nekaj nogavic in več drugih predmetov v skupni vrednosti okrog 3600 din. Vlomilcev in blaga doslej še niso mogli izslediti.

— Se k vlovu v St. Petru pri Novem mestu. Kakor smo že poročali, je bil izvršen 8. t. m. vlov v Zadrugo hranilnice v St. Petru pri Novem mestu, kjer je bilo iz železne blaginje ukradenih 18.000 din. Orožniki ki so bili obveščeni takoj naslednje jutro, so pričeli natanko preiskavo. Vlom je bil izvršen na strokovnaši način in so vlomilci navrtali blaginjo s pomočjo tako imenovane »svinjske noge«.

Naknadno so ugotovili, da so vlomilci, ki jih je bilo gotovo več, najprej namazali več šip na notranji in zunanji strani s testom, da so jih lahko brez šuma in ropota razbili. Orožniki so kot vlomilce najprej zasledovali cigane, a se je kasneje izkazalo, da niso zakrivilji vroma. Orožniki poročajo sedaj, da je na Dolenjskem na delu že dalje časa vlomilska družba, ki ima na vesti že več drznih vlovov. Najbrž gre za vlomilce, ki so pred časom »delali« po Gorenjskem, pa so se sedaj preselili na Dolenjsko, kjer se jim zdijo prilike za njihove podvige primernejše.

Iz Ljubliane

— Kupujte za božične in novoletne čestitke razglednice, odlično delo akad. slikarja M. Gasparija, ki jih je založila družba sv. Cirila in Metoda.

— Iz Rezerviranih odličij sporočamo, da zbira podoba Udruga železniške legitimacije v Ljubljani železniške legitimacije v svojo podaljšanja veljavnosti vožen za 1. 1941. Oni, ki bodo oddali legitimacijo do 23. t. m. na dan izrednega zbora, ki bo ob 18. v društveni sobi, prejmejo lahko legitimacijo že 24. t. m. popoldne med 14. in 17. v društveni sobi. Ostali v ponedeljek 30. decembra med uradnimi urami.

— Iz Pevskega društva »Bora« v Ljubljani ima nemalo zaslug za gojitve naše narodne, umetne in moderne vokalne glasbe. S svojim zelo posrečenim programom je v tekočem letu pridelilo turneje po naši ožji domovini, tako v Planini, Logatcu, Kamniku, na Vrhniki in drugod, kjer je žel zbor mnogo pohval. Pevodvaja zbora Janko Guček je dvignil zbor na zavidi višino in uživa danes zbor pod njegovim vodstvom precejšen ugled med našimi glasbeniki. Ker je splošna želja, da se koncert ponovi tudi v Ljubljani, bo društvo »Bora« ponovilo svoj koncertni program v dvorani Sokolskega doma na Viču v nedeljo 22. t. m. ob 20.

— Iz Kino Union bo predvajal te dni prekrasno filmsko umetnino: Evico Bristovo. Film je izdelan po istoimenskem romanu slovečega pisatelja Theodorja Fontane, v katerem se pretaka francosko-nemška kri. Vsa ljubeznivost in dobrota, ki ga odlikujeta v njegovem osebnem življenju, diha tudi iz te umetnine. Opisuje zaroč, poroko in mladi domov Evice Bristove z deželnim svetnikom baronom von Instetten, ki je še enkrat starejši. Rad jo ima po svoje celo ljubi jo, samo ne razume, da je treba za srečen zakon malo več. Tako Evica neke prilike zdrsnje in pade. Nič ne zve za srečen zakon malo več. Tako Evica ob žaluje, skuša tudi popraviti in res se na površju vse umiri in zgledi, toda usoda hoče, da pridejo nekoč čisto slučajno pisma, ki so že davno pozabljena in niso več resnica, pa so vendarle priča nekdanje krivde, v roke njenega moža. Razplet doseže kmalu višek. Evica se mora ločiti od moža in srčno ljubljenega otroka. Osamel živ začne v najetem stanovanju, kasneje pa se preseli k staršem. Toda otroka nima več, moža nima več, življenje se je zrušilo, mladostna krivda je zahtevala svoje žadoščje. ... In pri starih polagoma shira, vsem odpusti, tudi to sporoči možu, da mu odpusta, ker ji je odtujil otroka. In kmalu zatem umre. ... Otožna pesem o mladostni krivdi, o grehu, ki se mora zanj vsak po svoje pokoriti. Film je odlična umetnina, če velja verjeti ocenam inozemskih listov. Režijo vodi Gustav Gründgens, sloveč berlinski umetnik. Glavni vlogi igra Marijana Hoppe ter Karel Ludvig Diehl. Listi pripovedujejo, da je zlasti nosilce glasne vloge to pot prekosila samo sebe. Omembe vredna je stroga slogovna zvestoba, v obliki, izražanju in celoti. Upamo, da film ne bo zadovoljil samo literarno nabraženih, temveč tudi one, ki iščejo na filmskem platnu občutja lastnega srca.

1908-n

— Iz Dražba kozuh'vne vseh vrst dvajda do 27. januarja v prostorih Ljubljanskega velesjma. Na dražbo pridejo tudi večje partije srebrnih in plavih liste.

— Iz NA VSAKO MIZO LAŠKO PIVO

— Iz V mestu najdene krave neznanega lastnika. Sledujoči stražnik je v sredo okrog 11. zagledal v Jenkovi ulici čredo šestih krav, ki so tavale tam okrog brez vsakega nadzorstva. Stražnik jih je nekaj časa opazoval, ko pa se ni nihče pojavil, je prišel sprejeti, kje je lastnik. Vse poizvedbe so ostale zaman tudi pri mesarjih, na klavnicah, zaradi česar so pooblašči organi poskrbeli, da so krave spravili v hlev gostilne »Pri Kamnarju« na Zaloški cesti, kjer so še danes. Policija še nadalje išče lastnika »aretiranih« krav.

— Iz JERSEY OBLEKE Karničnik Nebočnik

— Iz Tatvina orodja in drugo. Iz pasarske delavnice bratov Zmuc na Tyševci cesti je zlikovec odnesel vrtni stroj za kovanje, dvoje škari za kovino, 3 kladiva, več klešč, nekaj šestih, usnjato torbico, siv suknjič, 12 din gotovine in še nekaj pasarskega orodja in skupni vrednosti 1300 din. — Mariji Zadnikarjevi je tak ukradel z mikavsko vozičko, ki za je patila za hjo brez nadzorstva na Cankarjevem nabrežju, voineno ogrinjalo, vredno 500 din. — Neža Krizman je prijavila, da ji je spreten žepar ukradel na pokopališču riavo denarnico, v kateri je imela nekaj nad 100 din, ter povratno železniško karto do postaje Brežice.

Iz Celja

— Gori! V torek zvečer je zgorel cvetličnjak ge. Jančeve na Babnem pri Celju. Škoda je okrog 30.000 din. Gasilec iz Babnega se je posrečilo omejiti požar. Ogenj je bil očividno podtaknjen. Istega dne so se vnela dva v kleti železnice katestrske uprave insp. Didka v vili ob vnožu Miklavškega hriba pogl. mestnega parka. Ogenj so kmalu pogasili, kljub temu je škoda okrog 3000 din.

— C Poskus samomora. V torek si je 36letni Miha Golez v Gabrovcu pri Vojniku z britvijo prerezal vrat. Obupanca so prepelali v celjsko bolnico.

— Obrtniki in industrijci, ki so zaprosili za izkaznice za potole, naj jih dvignje jutro 21. t. m. od 10. do 12. dopoldne pri tržnem nadzorstvu mestnega poglavarstva v sobi štev. 24.

— C V celjski bolnici je umrl v sredo 49letni orožnik naređnik Ivan Otorepec iz Celja. Na Lopati je umrl 13letni posestnik sin Gregor Lipovšek, učenec IV. razreda II. celine narodne šole v Celju.

Kakor si navadila svojega otroka da se sam umiva, tako ga od rane mladosti uči, da si čisti zobe!

Navadi ga pravočasno na SARGOV KALODONT proti zobnemu kamnu

Beleznica

KOLENDAR

Danes: Petek, 20. decembra: Evgenij in Makarij, Liberat

DANASNJE PRIREDITVE

Kino Matica: Grhavi vitez Lagarder
Kino Sloga: Tarzan in njegov sin
Kino Union: Evica Bristova
Umetnostno zgodovinsko društvo občni zbor ob 16.30 v knjižnici Narodnega muzeja

Sportni klub Pirija občni zbor ob 20. v dvorani Delavske zbornice

Umetniška razstava Ivana in Bruna Vavpotiča v Obersnelovi galeriji na Gosposvetski cesti št. 1. Vstop prost

DEŽURNE LEKARNE

Danes: Mr. Bakarčić, Sv. Jakoba trg 9, Ramor, Miklošičeva cesta 20, Murbayer, Sv. Petra cesta 78.

Iz Maribora

— Mraz pritiska. —18.2 C je bila danes temperatura v Mariboru. Vremenska napoved pravi, da bo še naprej mrzlo in jasno vreme.

— 170.000 dinarjev vredna božična darila bo razdelila Ekrhova tekstilna dvorica svojim delavcem kot božičnico. Razdeljenih bo 10.000 kg enotne moke, 6000 kg bele moke 3000 kg svinjske masti. Razdelitev bo izvršena po posebnem ključu. Silene božičnice bo delovno tekstilno delavstvo tudi v drugih mariborskih tekstilnih tvornicah.

— Občutne zamude vlačov v zadnjem času so vzrok, da se tudi naš list d. stavlja ob kasnejši uri. Ljubljanski popoldanski brzi vlak, s katerim prihaja »Slov. Narod« v Maribor, ima skoraj vsak dan uro in še več zamude. Tudi ostali vlaki imajo zamudo. Tako je imel včerajšnji jutranji potniški vlak iz Ljubljane 82 minut zamude.

— Nova grobova. V Zrkovski ulici št. 4 je umrl upokojen kazniški paznik Fran Midlil, ki je dosegel lepo starost 80 let. Na Pobreški cesti 21 pa je umrl 27letni plebski pomočnik Mirko Kovačič. Žalujemo svojem naši globoko sožalje.

— Nov listnik kav'ne »Ast'rija« g. Petan se baje pogaja z mestno občino za prevzem »Grajske kletke, ki je sedaj prenovljena. Nek list pa je te dni v zvezi s tem objavil vest, da namerava mestna občina v lastni režiji voditi ta lokal. Tega poročila pa menda ni jemati resno. Če ne bodo pogji pretirali se bodo verne pri glasili tudi še drugi reflektanti. (De. pvt.)

— Sahovski tekmovalci. Rezultati 4. kola: Vidovič je zmagal proti prof. Supanču, Gerželj in Maroti sta remizirala. Babič je zmagal proti Knehtu, Lobkov proti Kusterju, Marvin proti Čertaliču, partija med Kukovcem in Mišuro je bila prekinjena. Rezultati petga kola: prof. Supan je zmagal proti Gerželju, Marvin proti Kusterju, Mišura proti Vidoviču, Babič proti Čertaliču, Maroti proti Knehtu. Partija med Kukovcem in Lobkovom je bila prekinjena. Stanje po petem kolu je sledeče: Mišura in prof. Supan 3 (1), Babič, Gerželj in Vidovič 3, Lobkov 2 in pol (1), Kuzovec 2 (3), Maroti in Marvin 2, Kneht in Kuster 1 in pol, Čertalič pol. Drevi bo šesto kolo.

Okrog 5000 din je izginilo iz ročne blaginje marenberskega odveta Ivana Winterhalserja. V blaginji je bilo 25.000 din. Dejanja je osumljena služkinja, ki je vse priznala in povedala, da je podpirala svojega zaročenca.

— Sladke besede. Pred dnevi se je mlajši delavec I. B. iz Pekar oglašil pri 53letni posestnici M. K. iz Limbuša, s katero sta se dogovorila, da pride mladenič k njej stanovat. Fant je znal posestnico s sladkimi besedami pregovoriti, da mu je kupila kolo, ker bi bilo peš iz Maribora, kjer je v službi, malo prealec do nje. Ko sta se nato s kolesom vračala proti domu, ki se je omenil, da ima v neki gostilni v Studenih 212 din dolga, ki bi ga rad plačal, ker bi mu bilo drugače nerodno voziti se mimo te hiše. Tudi ta dolg mu je posestnica v navedeni gostilni plačala. Ko je fant nato videl, da iz nje ne bi dobil ničesar več, jo je pobrisal od nje. Vsa žalostna ga je posestnica prijavila orožnikom, ki so sedaj I. B. kolo odvzeli.

Iz Ptuja

— Božičnica Kola jugoslovenskih sester. V sredo popoldne se je zbralo v »Mladiki« veliko število otrok in odraslih, da prisostvujejo božičnici, ki jo je pridelila tukajšnje marljive kolarice. Velika sokolska dvorana je bila nabito polna, ko so se začeli vrstiti lepi prizorčki, ubrano petje, deklaracije in druge točke, ki so jih izvajali otroci pod vodstvom učiteljstva ptujskih šol. Pod božičnim drevescem so ležale skladovnice zavojev, s katerimi je bilo obdarovanih 220 najrevnejših šolskih otrok iz Ptuja in bližnje okolice. Vsi, ki so se udeleževali pri prelepu uspehi božičnici bodisi z delom ali ki so pripomogli k temu s krasnimi darovi, zaslužijo javno priznanje in zahvalo, saj so ubogi otroci posebno letos, ko vlada ta draginja in pomanjkanje, potrebni vsestranske pomoči in podpore.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

V. Nicolaijeve: Vesele žene windsorske

Odlična premiera vesele melodične operne umetnine

Ljubljana, 20. decembra

Po Ljubljani se bo govorilo o tej operni novosti predvsem v zvezi z Valči Heybalovo, s silajno kreacijo te naše vespodobne pevke, pa z našim najmlajšim, prav posebno dobrodošlim tenorjem A. Sladoljevem. In ker je po Drag. Zupanu odlično, veleokusno uprizorjeno in po dirigentu A. Noffatu nad vse skrbno in fino naštrnjeno opero z vidno vno izvajalno večje število naših prvih solistov, vsem na čelu Beteto v partiji sira Johna Falstaffa, ni dvoma, da smo končno in po predelgem pričakovanju dobili noviteto, ki bo nudila občinstvu veliki glasbeni in igralski užitek graciozno melodične umetnine.

Vsebinska Shakespeareove komedije istega naslova je znana že iz drame, pa tudi iz Verdijevega »Falstaffa«. Mosenthal ji je dal novo obliko v treh dejanjih, razdeljenih na šest imenitno zaokroženih in brez izjeme odsko to učinkovitih slik. Glasbeno pomenja ta opera zelo srečen in ljubezno pojma šarmantne italijanske opere buffe z imajo šalevoigro. L. 1849 se je narodila, nima še dialogov v prozi, a kakor Mozartova in Lortzingova dela daje pevcem vseskozi velezhvalne naloge, v katerih se krasno razpojo in razigrajo. Kajpak ima humor te komedije čisto svojski, angleški značaj, in velika, za naš okus dokaj neusmiljena potegavščina pogreša v dejanju pristne lirike in čustvenosti, ki jo zastopata le simpatična ljudimca, malone epizodista.

Glasbena krona in bleščeč biser te Nicolaijeve opere je divna uvertura, že devdeset let popularna in zmerom nanovo rada poslušana. Naš orkester jo je zavrnil izvrstno in žel z njo toplo priznaje. Drugi veliki biser je dolgi, pevski in igralski izredno prebrani prizor poredne in hudomušno razgibane gospo Fluth v 2. sliki 1. dejanja. Izvajanje naše Heybalove je bilo izvrstno ter ji prineslo zaslužen močan aplavz. Tretja glasbena pikantnost je valček, v katerem Fluthova smeši moža ljubosumneža v 2. sliki 2. dejanja. Četrta krasna scena je poetična podoknica Fentona in z njo zvezani dvopev z Ano v 5. sliki na vrtu. Razkošne fantastičnosti je bogato romantično zadnje dejanje v windsorskem gozdu, zborov, solov, luči, humorja, barv in plesov v obilici nudeči na vsesplošno zadovoljstvo s srečno združitvijo Fentona in Ane, pa tudi z odzdravljenjem ljubosumne Flutha zaključujoče se vesele opere.

Tu pa je še cela vrsta glasbenih lepote, duetov, kvartetov, sekstetov in mogočnih ansamblov z vsemi solisti in zbori, tu so še prizori junaka bahača, strahopetca, nezmagljivega bivca in smešnega ženskarja Falstaffa. Vsi polni komike in obenem pevskih efektov. Melodika, razkošna, romantično zasajana, zmerom hkratu za razne osebe različno označena, ironična ter parodiistična tam, vsekoli pa nad vse prijetna, vedra in vstroumna.

Betettov Falstaff je predvsem resničen človek, brez karikiranja, z resnično izvrstno, veleokusno masko. Igralski odlični, je imel pevski posebno srečen večer.

Janko Fluth je bil zopet ena njegovih pripihih kreacij, igralski in pevski dovršen, v prizoru s Falstaffom, ko igra dvojno vlogo, prav posebno dovršen.

Lupšev Reich ima predvsem druge močnih prizorov ter je izvršil svoje naloge

pevski in igralski zopet v polno zadovoljstvo.

Sladoljev kot Fenton se je izkazal pevač prav prijetnega tenorja in okusnega čustvenega pevca. Mod. Sancin kot trepetavi vitezek Trska in Dolničar kot vase zaljubljeni dr. Cajus sta posrečeni komični osebi, ki sta se dobro uveljavila v zvezi z ostalimi glasovi. Kogejeva kot nagajiva gospa Reichova in Ivančičeva kot nedolžna lepota Ana, slikovita zlasti v gozdu, sta bili ustrezljivi.

Glavna ženska partija pa je Fluthova, ki jo posebej Heybalova pevski odlično, a igralski s vsem šarmom svoje živahne koketerije, ženske zvitosti in zakonske namerjane mučenice. Ves čas stoji v ospredju in je mogla vse svoje prizore uveljaviti s svojo zunanostjo, glasom, znanjem, duhom in čustvenostjo, z novimi dokazi svoje prirojenе odrske in pevške nadarjenosti. Ze samo njena kreacija zasluži najvišjo pozornost naše publike.

Končno naj omenjam pohvalno še oba zbora in oddelek pevsk plesalk ter naš orkester. Koreograf Golovin, vodja zbora Simoniti, režiser Zupan, pred vsem pa poveljni ansamblov nam in pod rampo dirigent Noffat so nam ustvarili zopet kvalitetno izvrstno operno predstavo.

Bilo je kajpak dosti cvetja, aplavza in točno ob 23. občuje vesplošnega zadovoljstva.

Fr. G.

Naše gledališče

DRAMA

Zacetek ob 20 uri

Petek, 20. decembra: Ugrabljene Sabinke

Premiera. Red premierski
Sobota, 21. decembra: Skrivnice. Red B
Nedelja, 22. decembra: ob 20. uri: Lepa Vida. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol

Ponedeljek, 23. decembra: zaprto

Torek, 24. decembra: zaprto

OPERA

Zacetek ob 20 uri

Petek, 20. decembra: Carmen. Red terek
Sobota, 21. decembra: Gro. Luksemburški. Izven. Znižane cene

Nedelja, 22. decembra: ob 15. uri: Angel z avtom. Mladinska opereta. Krstna predstava. Ob 20. uri: Carmen. Izven. Gostovanje Elze Karlovčeve

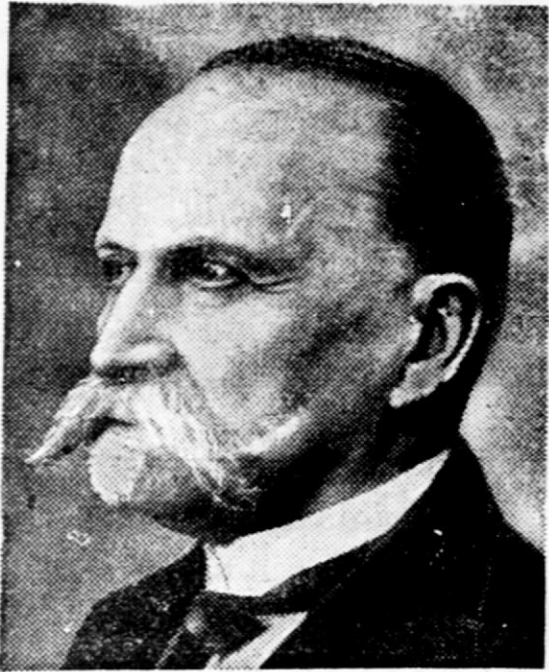
Zaradi nenadne obolnosti g. Betetta bo imel drevi red terek namestu napovedane komične opere »Vesele žene windsorske«, predstavo Bizetove opere »Carmen« s Kogejev v naslovni ter Franciom, Ribičev in Jankom v glavnih partijah.

Velik dogodek za mladino bo o praznikih vpriporitve mladinske operete »Angel z avtom«. Ljubko delo sta napisala komponist Lojze May in libretist Maks Simončić. Delo ima tri dejanja. Prvo in tretje sta pred nebeškimi vrati, kjer se igrajo trume anđelčkov, ki jim poveljuje sv. Peter, drugo dejanje pa pokaže zgodbo enega teh anđelčkov na zemlji. Jedro zgodbe je poučno, ker prikaže, kako privede dobro delo graničnika Struklja v nebesa. Dirigent: R. Simoniti. Režija je M. Slavčeve. Inscenacija po idejni zasnutki Slavčeve, inž. B. Franz. Osnutki za kostume in lasulje: Boža Simčić-Košakova. Kostume je izdelala gledališka krojačnica pod vodstvom J. Pušnik-Staničeve, lasulje pa R. Kodrova.

Smrt bivšega predsednika finske republike Kallia

Zadela ga je kap, ko je po pregledu častne čete stopal v vlak, da bi odpotoval iz Helsinkov

Helsinki, 20. dec. i. Bivši predsednik finske republike Kyösti Kallio je včeraj nenadno umrl.

O nenadni smrti dosedanjega predsednika republike Kallia so se zvedele naslednje podrobnosti:

Predsednik Kallio se je vozil z gradu proti železniški postaji, da bi odpotoval na svoje posestvo Nivala. Ker je bil včeraj novi predsednik države Rytty izvoljen z veliko večino, je ljudstvo priredilo doždenje predsedniku priručno slovo. Od gradu do železniške postaje je bil gost spalin po vseh ulicah, po katerih bi moral oditi predsednik z družino in prijatelji na postajo. Na postaji so bili zbrani dostojanstveniki, vlada, visoke vojaške osebnosti, med njimi maršal Mannerheim in mnogi meščani iz finskega glavnega mesta. Predsednik Kallio je naprej pregledal častni bataljon na peronu, ko pa je stopal v svoj vagon, ga je zadela srčna kap in je kmalu nato umrl v rokah svojih prijateljev.

Novi državni poglavar je že snoči ob 22.30 objavil po radiu finskemu ljudstvu novico o smrti bivšega predsednika. V globoki žalosti se finski narod klanja pred to težko izgubo, je dejal Rytty, ker je Kallio vodil državne zadeve v najtežjih trenutkih in je izjavil tedaj pametno in trezno politiko.

V vseh javnih prostorih in zabaviščih so bile takoj prekinjene vse predstave.

Kyösti Kallio se je rodil 10. aprila 1873 v Vilvieski v vzhodni Botniji kot kmečki sin povsem finskega porekla. Ze zgodaj se je posvetil politiki ter je bil zastopnik

kmečkega stanu v stanovskih zbornicah. V finskem deželnem zboru je od leta 1907 dalje nepretrgoma zastopal agrarno stranko. Ta stranka je zastopala izrazito kmečko politiko ter je nasprotovala mestnim in uradnim interesom, hkrati pa je bila močno nacionalistična. Kljub odporu švedske stranke je bil Kallio v letih 1920 do 1924 izvoljen za predsednika republike. Čeprav ni drugega oficijelnega državnega jezika, švedščine, popolnoma obvladal. Med leti 1919 in 1920 je bil Kallio tudi večkrat minister za kmetijstvo, leta 1922 pa je izdal zakon o agrarni reformi, ki je znan pod naslovom »Lex Kallio«. Leta 1922 je sestavil lastni kabinet, eden najpomembnejših ukrepov njegove vlade pa je bil razpust komunistične stranke v jeseni 1. 1930. Vsi člani komunistične stranke v parlamentu so bili aretirani, komunistične organizacije in časopisi pa zatrti. Leta 1926 se je moral na njegovo vlado umakniti socialističnemu Tannerjevemu kabinetu, toda tri leta pozneje je Kallio znova prevzel vodstvo vlade. Protikomunistični pokret japonskih kmetov pa je leta 1930 povzročil padec vlade, ki ni mogla uveljaviti svoje ultimativne zahteve v parlamentu glede popolnega zatiranja komunizma na Finskem. Šele v oktobru leta 1936 je četrtič prevzel ministrsko predsedstvo. Bil je devetkrat minister in tri desetletja član vseh deželnih in državnih zborov, 14krat pa predsednik deželnega in državnega zbora. Dne 15. februarja 1937 je bil izvoljen za predsednika finske republike za šest let. Pred kratkim je zaradi bolezni odstopil ter je bil za predsednika finske republike izvoljen Risto Rytty.

Smrt prof. Wenkebacha

Nedavno je umrl na Dunaju znani specialist za srčne bolezni, bivši predstnik prve medicinske klinike na Dunaju prof. dr. Friderik Wenkebach, ki je bil dobo znan tudi pri nas kot odlični specialist. Po atentatu v narodni skupščini 1. 1923. je bil poklican k ranjenemu Stjepanu Radiću.

Dr. Wenkebach se je rodil 1. 1864. v Haagu. Ze kot občinski zdravnik se je začel pečati z boleznimi srca. L. 1902 je bil imenovan za prof. sorja za interno medicino v Groningenu, pozneje je služboval v Strassburgu k čemu pa je postal predstojnik prve medicinske klinike na Dunaju. Posebne zasluge si je pridobil za raziskovanje angine pectoris.

Zlato čaka na izumitelje Zlata je še mnogo, potrebni so samo stroji za ceneno pridobivanje

Tudi tam, kjer že dolgo ni več vročice za zlato in ne zlatokopov, je še vedno dovolj zlata, lahko bi rekli celo za milijonske vsote, vendar pa ga ne izkorišča o. ker ne poznajo zato še dovolj c. n. n. in metod in nimajo primernih strojev. Dan-današnji načini pridobivanja zlata so precej dragi, zato zlato navadno izkoriščajo le na najbogatejših ležiščih. Cim pr. dukcija zlata nazadnje do neke dolo ene količine, ni več rentabilno in zato iščejo nova ležišča. To pa nikakor ne pomeni da so izkoristili vse zlato. Zato prihajajo na takšna najdišča zlata skromnejši zlatokopi ter paberkujejo, ko pa tudi nim več ne kaže pridobivati zlato na teh najdiščih ni več nikogar ki bi dvigal zlate zaklade. Čeprav je še vedno precej zlata. To zlato čaka na izumitelja ki bi iznael kakšen cenejši način pridobivanja. Izum, te bi bil zelo srečen, ker bi mu plačali kolikor koli bi zahteval za svoj izum.

Milijonov ton zlatonosne glin in peska doslej še ni nihče izkoristil v Arizoni. Kaliforniji Nevada in v prostiranih pustinja Južne Amerike iz preprostega razloga, ker tam ni vode. Voda olajšuje pridobivanje zlata, ker z njo zlato izpirajo. Ta način pridobivanja zlata je tudi najcenejši, kjer pa vode ni, morajo zemljo odneso pesek presejati za kar potrebujejo posebne stroje. Režijski stroji so zato mnogo večji. Stroji so zelo veliki in težki, podobni ogromnim mlatilam. Precizno komplicirani so in potrebujejo mnoge pogonskih sredstev. V pozoru so navadno Dieslovi motorji.

Pridobivanje zlata iz suhega materiala zahteva seveda, da je material primerno suh. Če je material vlažen ali če začne deževati, morajo prenehati delati. V vsakem primeru pa lahko izkoristijo zemljo

le do male globine, ker je posvoda tudi v puščavah v notranjosti vlažna. Da bi deio pospešili ter da bi jim ne bilo treba predstavljati težkin strojev, so ponekod skušali sušiti zgornje zemeljske p. st. kar pa je zantevalo velike stroške, ki včasih niso bili niti pokriti s pridobljenim zlatom. Velike težave pri takšnem pridobivanju iz suhega materiala, povzročajo tudi oblaki prahu ki okrožajo stroje. Zaradi tega orahu so motorji prei izrabljeni in se kvarijo ležišča strojev. Seveda je prah tudi zelo neprijeten za ljudi ki m. rajo v njem delati.

Posebne težave so tudi s pridobivanjem zlata na suhem, ker zahtevajo različne zemeljske plasti posebne stroje. Stroji morajo biti prilagojeni značaju zemlje. Zgodilo se je že, da si je podjetje k. p. l. dragi stroji za 25.000 dolarjev, a je z n. m. obdelalo le 800 ha zemlje. Pozneje ga ni moglo več uporabljati, ker ni bilo za primerne zemlje. Pridobivanje zlata na suho je donosno le, če vsebuje kubični meter zemlje vsaj za okrog 30 d. n. z. at. Če zemlja vsebuje manj zlata, kaže, da uporabijo drug način pridobivanja, namreč izpiranje.

Preprost, toda posebno učinkovit je indijski način pridobivanja zlata na suho. Indijci v Arizoni vejejo zemljo kakor pri nas kmetje žito. Pri tem veter odnese orah, težja zlata zrna pa padajo pred noze delavca.

Cim težji so stroji za pridobivanje zlata na suho in cim učinkovitejši so, to se pravi da je delo z njimi tem bolj pospešeno, tem več zlata ostaja v zemlji. Takšne stroje lahko uporabilo le kjer je mnogo zlata. Zato čaka v mnogih p. kra. nih zlato na izumideltelje primernih strojev odnosno novih cenejših načinov pridobiva-

nja. Ko bodo takšni stroji iznajdeni, bo naslaj pravi preobrat v pridobivanju zlata. Upočtevati je treba, da je v sami Kaliforniji še za okrog 400 milijonov dolarjev neizkoriščenega zlata.

Živosrebrna žarnica

Iz Zedinjenih držav poročajo, da so začeli prodajati tako zvane živosrebrne žarnice; to so žarnice, ki so napolnjene s hlapi živega srebra. Prodajajo 3, 5 in 15 vatne žarnice. Poskusi so pokazali, da takšna 15vatna žarnica uničuje v 30 sekundah še v oddaljenosti enega metra vse bakterije. Nove žarnice že daje časa uporabljati v hladilnicah, bioniskih sobah itd., kjer so se povsod zelo dobro izkazale. Zadnje čase so s takšnimi žarnicami začeli obojevati gnojne rane z velikim uspehom.

Moderno ženitovanje sko posredovanje

Teklo je nedavno postal tudi radio ženitovanjski posredovalec. Določeno čas radijske oddaje je izključno posvečen fantom in dekletom, hrepenčim po zakonu. Po radiu oddajajo njihove želje in ponudbe.

V Venezueli so se pa začeli posluževati še prav tako učinkovitega sredstva: tamkajšnja pošta namreč sprejema ljubezenska pisma mladih ljudi, ki imajo resne namene poročiti se, za polovično poštnino. Edini pogoji je, da ima pismo rožnato kuverto. Toda pošta si je zadržala pravico kontrolirati dopise, da bi se rožni kuvert ne posluževali tudi v poslovne namene. Če pošta odkrije, da vsebina dopisa ni ljubezenska, je kaznovan a. resar z globo, ki je petkratnik višja od navadne poštnine. To pa tudi omogoča, da se anonimni pisli lahko maščujejo nad ljudmi, ki jih imajo na piki.

Inserirajte v „Sl. Narodu“!

MALI OGLASI

Beseda 50 par, davek posebej. Prekliti, izjave beseda d. n. 1. davek posebej.

Za pismene odgovore glede malih oglasov je treba priložiti znamko. — Popustov za male oglase ne priznamo.

RAZNO

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 5.— din.

PROVOSTNA VINA

ter pristna žganja si nabavite po sledečih konkurenčnih cenah. Namizno belo vino liter din 14. kaštelanska ružica > > 16. rizling > > 16. dolenski cviček > > 14. jabolčnik > > 6. muškadni silvanec > > 20. dingač > > 18.

Žganja: Tropinovec liter din 40. slivovka > > 40. brinjevec > > 56. rum > > 56. borovničar > > 50.

Mrzla jedila! Se priporoča BUFFET Minka Rakar. Ljubljana, Sv. Petra c. 38 2911.

50 PAR ENILANJE izuriranje, vezanje zaveš, perila, monogramov, gumbic — Velika zaloga perja po 7.— din. Julijana, Gosposvetska c. 12. Franciskanska ul. 3. 4 L.

POHISTVO po naročilu najceneje, vsakor. r. stoli, polirani oprave, vsa popravila najceneje pri ZORMAN Breg 14. 2564.

Poslužite se malih oglasov v „Slov. Narodu“ ki so najcenejši!

KUPIM

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 5.— din.

ZA BOZIC kupite najbolje in najceneje v trgovini »EDO« CELVJO Prešernova 48.

PRODAM

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 5.— din.

KUPUJEM IN PRODAJAM raoljene čevlje in moške obleke, rabljeno perilo in stare cunje. Popraviljam galoše, snežke itd. KLAVER, Ljubljana Vošnjakova ul. 4. 2396.

SLUŽBE

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 5.— din.

BRIVSKEGA POMOČNIKA za izpomaganje za praznike iščem. — Nastop lahko takoj. Ogrizek Lado, frizer, Medvode. 2912.

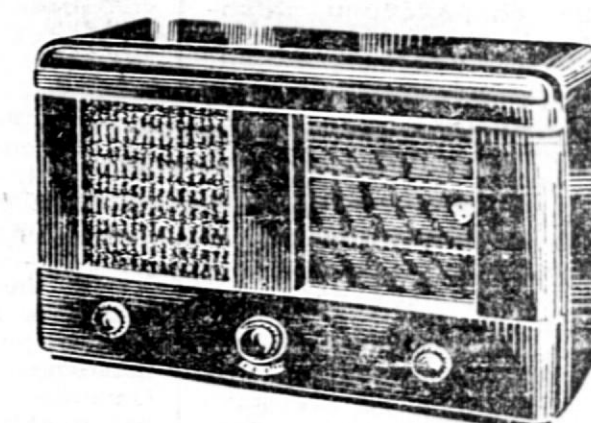
ČEVLJARSKI POMOČNIKI se sprejmejo v službo. — P. nudbe na: S. A. Kranj, poš. pred. št. 1. 2908.

SOBE

OPREMLJENO SOBO čisto, z zajtrkom in kosilom s 1. januarjem iščem. Otto Pariz, Sv. Peter v Sav. dol. 2907.

Zena je ona, ki določa okus in kulturo svojega časa. Za sodoben dom si izbere

4-ELEKTRONSKI SUPER SPREJEMNIK

ORION
RADIO 150

RADIO d. z. o. z., LJUBLJANA, Miklošičeva cesta 7.
RADIOVAL, LJUBLJANA, Dalmatinova ul. 13.
ANTUN BREMEC, CELJE, Miklošičeva ulica 2.
L. LUSICKY, MARIBOR, Koroška cesta 11.

Preberetite
vsi dom...

z sodobnimi TUNGSRAM KRYPTON žarnicami! Zadovoljni bodete, ker bo razsvetljava boljša, poraba toka pa manjša.

BOLJŠA LUC, MANJŠI STROŠKI!

Edmund O' Hara:

Tajna profesoria Morbidusa

Roman

Strong se je naenkrat začel smejati. — Kdo je pa zamenjal strup z uspavalnim sredstvom? — je vprašal veselo.

— Hm, — je začel Townsend, pa je takoj obmolnil. — Tristo vragov, to je storil sluga po naročilu neznanega prijatelja, in ta je bil sam Strong.

— Ko vam pojasnim moje nagibe, vam postane marsikaj razumljiveje, kar se vam zdi zdaj nerazumljivo, — je dejal gost povsem resno.

— Vaše nagibe? Kakor da bi bilo sploh vredno razmišljati o zločincah nagibih.

Vsi smo več ali manj zločinci, — je poučil Strong detektiva. — Razlikujemo se samo v naši vrsti. Vi, recimo spadate v veliko število tistih, ki hočete bodisi zaradi pomankanja podjetnosti, poguma ali kdo ve česa, delati pod zaščito močnejše stranke — pod zaščito drugega.

— Pustiva to, — ga je prekinil Townsend nejevoljno. — Pojasnite mi raje, v katero vrsto zločincev se prištevate vi?

— V isto, ki ji pripadate tudi vi, — je odgovoril Strong in njegove otroške oči so prijazno pomežiknile.

Užaljeni Townsend je hotel planiti pokonci, pa ga Strong ni pustil do besede.

— Tudi jaz služim državi, toda ne ameriški, — mu je pojasnil.

Townsend ga je debelo pogledal. Kar mu je šinila v glavo misel, kateri se je tudi sam čudil, da se mu ni že prej porodila v glavi.

— Kdo pa ste? — je vprašal osorno. Strong se je dobrodušno nasmehnil. — Kapitan angleške Intelligence Service, — je odgovoril tiho.

XXXIV.

Townsend je globoko vzdihnil, potem je pa stopil čisto blizu svojega prijatelja.

— In to se drznete priznati meni?

— Gotovo bi se ne bil drznil, če bi ne bil čisto točno vedel, da se ne pečate s politiko in da niste zmožni podlosti. In če...

— No? — je vprašal Townsend videč, da Strong okleva.

... in če bi vaša mati ne živela v Londonu, — je zaključil Strong.

— Ah! — je vzkliznil Townsend ves blede od jeze.

— torej naj bi moja mati služila za talca?

— Ne, gospod Townsend. V vašem primeru to ni potrebno. Omenil sem to samo zato, da bi spoznali, kako brez skrbi sem celo za primer, če bi se morda zmotil v vas.

Kakor je bila detektiva naglo obšla jeza, tako ga je tudi naglo minila. Mirno zamišljenega izraza na obrazu je prisedel k svojemu prijatelju.

— Povejte mi torej vse, — ga je prosil, — obljudim vam, da vam ne bom več posegel v besedo.

Strong se ni dal prosti.

— Približno pred šestimi meseci nam je sporočil naš tukajšnji zaupnik, da je bila odkrita v Ameriki nova vrsta strupenega plina, prekašajočega vse, kar je bilo doslej izumljeno na tem polju. Mi si nismo unali poslati sem izkušenega volhuna, ker smo vedeli, da je po izdajstvu ameriškega protivohunstvu prav v zadnjem času prišel v roke opis cele vrste naših agentov. Tako se je zgodilo, da je bila ta naloga poverjena meni, čeprav sem bil sicer dolžan delati samo v Angliji in paziti na tuje volhune.

— Da sem se vtihtal v newyorško policijo na podlagi svojih ponarejenih papirjev, to je bila na-

paka, ki mi je postala zaradi vašega bistrega pogleda malone usodna. K sreči se je mojim ljudem posrečilo osvoboditi me že naslednjega dne, tako da sem se lahko takoj lotil dela.

Moje kratko delovanje pri policiji mi je vendarle koristilo, ker sem mogel zvedeti vse tisto, česar moji ljudje niso mogli izvahati. Razen tega sem pa mogel podpirati tudi njihovo lastno delo s koristnimi nasveti. Tako se je zgodilo, da sem bil sam o tej zadevi informiran bolje od kateregakoli policijskega uradnika že takrat, ko je vam bila ta zadeva poverjena. Znano mi je bilo i vaše ime i vaš poklic. In sklenil sem izkoristiti vaše sposobnosti v svoje namene. Moji ljudje so sicer zelo dobri delavci, toda tako težki nalogi vendar niso bili dorasli. Nasprotno ste pa...

— Samo eno vprašanje, — ga je prekinil detektiv. — Čemu se ta zagonetnost? Zakaj mi kratko malo niste povedali, kdo ste. V tem primeru bi bila lahko mnogo bolj delala roko v roki.

Strong je zmajal z glavo.

— Motite se. Najprej vas moram opozoriti na to, da sploh nisem smel povedati nobenemu ameriškega državljanu, kdo sem. Drugič pa... vi bi bili lahko moji tajni izdanci proti svoji volji. Kar spomnite se Morbidusa in njegovega mučenja. Tretjič sem pa moral računati tudi s tem, da bodo leži naši nasprotniki kljub vsemu sumiti in da bodo pazili na vas odkriti še mene. Mene nikakor niso smeli videti skupaj z vami.

— Toda nekoč ste se mi vendarle približali.

— Da, toda to je bilo takrat tudi potrebno. Vi ste bili namreč takrat po mojem mnenju nekoliko preveč lahkomiselni, pa so morali biti opominli »neznanega prijatelja« posebej naglašeni s kakšnim dogodkom, da bi verjeli. Pozneje, ko ste res začeli v nevarnost, ste postali mnogo ozrežnejši. Sicer pa... bi gotovo imeli še večkrat priliko videti me.

— Saj sem vas res videl še enkrat, — je zmajal

detektiv z glavo. — Nikakor ne morem razumeti te zgodbe s plinom.

— In vendar je čisto enostavna. Jaz sem bil prepričan, da je vam Morbidus odkril svojo formulo. Ko sem pa spoznal, da sem se zmotil, sem moral kljub temu svojo vlogo nekako odigrati do konca. Sicer bi bil pa napravil največjo neumnost, če bi vas bil zares ubil, kajti samo dokler ste živi sem mogel upati, da vam bo starec vendar končno zaupal svojo tajno.

— Ta čas je pa profesor Morbidus umrl in s tem je bilo vse končano.

— Hm, da, — je zamrmral Townsend, — toda vi neznani prijatelj ste mi pisali že pred Morbidusovo smrtjo, da je vaše poslanstvo tu končano.

— Tako je, — je priklimal Strong. Prav za prav je bilo moje poslanstvo dejansko res končano že prej.

— Ali se spominjate najinega srečanja pred Ruscelovo sobo? Zdelo se mi je, da ste se zelo začudili mojemu pogledu, polnemu mržnje. Toda potem pozabljate, da sem se jaz še bolj bal, da me boste izdali, nego ste se vi bali mojega izdajstva.

V tistem času sem namreč bil mister Gilbert, pooblaščenec vojnega ministra. To je bil odločen udarec, pripravljen tako, da se mi je moral načrt posrečiti za primer, če bi ne zvedeli za Morbidusovo formulo vi, temveč končno Russel. Ob določenem času bi moral Russel dobaviti vojnemu ministru večje količine plina. Plin bi moral takrat preizkusiti in če bi se izkazalo, da je dober, bi bili kupili formulo od Russela za veliko vsoto. Zdal pa dobro nazite, kaj vam povem: kot dozdevni Russellov pooblaščenec sem izposloval pri vojnem ministru nodašanje roka za pet dni. Russelu to seveda ni bilo znano. On se seveda ni čudil, ko se je pojavil pri nem mister Gilbert — v resnici torej jaz — v skladu s pogodbo. Če bi bil torej Russel zvedel za formulo plina, li jo bi prodal meni, ne pa vojnemu ministru. Ali uvidite torej, da se nisem smel prepogosto pokazati v onem kraju?

Šolske kuhinje tudi na podeželje! Mislimo na obsejno šolsko mladino, ki mora po več ur daleč v šolo

Maribor, 19. decembra. Ko sem pred leti romal po našem obsejnih Kozjakih, sem imel priliko spoznati potrebo po šolskih kuhinjah, v prvi vrsti v naših obsejnih šolah. Se hujše ko razdalje same od stanovanja pa do šole so različne krajevne lege, strmine po zelo razčlenjenem pogorju. Če zapade večji sneg, je večina posameznih sešiš sploh odrezana od svojega sosedsstva, od svoje okolice. Nemogoče je spraviti otroke v šolo prej, nego so starejši napravili gaz. Večina otrok ne dobi ničesar s seboj v šolo za okrepčilo, kvečjemu kak požirek žgane, saj je po naših obsejnih domovih zlasti čez zimo velika revščina. Otroci redkih bogatejših posestnikov pa se navadno šolajo v mestu.

Tem bolj me je razveselilo, ko sem prišel k Sv. Duhu na Ostrm vrhu do šolskega upravitelja g. Božiča, ki se je z dušo in telesom vživel v svojo zelo odgovorno položaj na tej zelo izpostavljeni obsejni točki. Če ne prvi, je bil nedvomno med prvimi tu ob naši meji, ki so se zavedali, da je ustanovitev šolske kuhinje spričlo lokalnih in socialnih razmer ob meji neobhodno potrebna in silno koristna. Stalo ga je mnogo truda in tudi osebnih žrtv, dokler se mu ni v smotnih pripravah in organiziranem posrečilo, da je svojo vneto in prisrčno željo v prid

ubogi obsejni deci vsaj za silo uresničil. Kako je letos tam gor, ne vem. Mislim pa, da ni ostalo pri začetnem delu in da tej šoli ni bilo treba čakati na hvalevredno, koristno pobudo šole od zgoraj. Znan pa mi je iz novejšega časa drug primer tam še bliže meji, pa ne vrh hribovja, ampak v znani lepi in prijazni dolini. Tukaj je ustvarjena šolska kuhinja, ki je sicer zanimiva, ki nam pa na drugi strani kaže, kako se ta misel ne bi smela uresničevati. Med drugim je bil storjen že vnaprejšnji mrtvojen sklep, da se prihranijo stroški ter izdatki za kuharico in da kuhajo po določenem vrstnem redu po vseh hišah dotičnega okolja. Kosi za šolsko dečo kar doma in na kosilo prinašajo oziroma dovajajo potem iz šole.

Seveda je sedaj zanimivo, kako bi bilo s tem v praksi, zlasti v primerih, kjer so posamezne domačije oddaljene od šolskega poslopija po uro in še več, tam nekje vrh zasneženega hribovja. Dejstvo pa je, da je postalo danes vraščanje nametno organiziranih in brezhibno poslujočih šolskih kuhinj tako važno in pereče, da bi ga morali vzeti v roke pristojni čimtelji šolske oblasti, ki naj se zaveda, da bi noben obsejni šolski otrok v današnjih časih ne smel prihajati in odhajati lačen iz šole.

Gledališče mladega rodu

Prilavilo je majhno lutkovno gledališče, ki je namenjeno gostovanjem — Glavno delo v božičnih počitnicah — Otvoritvena predstava v Studencih

Maribor, 19. decembra. Gledališče mladega rodu zbujata zanimanje vseh onih, ki se zavedajo, kolikolega vzgojnega pomena je dober mladinski oder, ki smotno izvaja svoj delovni načrt. Zaradi prevelikih finančnih izdatkov ni moglo gledališče mladega rodu riskirati, da bi organiziralo predstave v Narodnem gledališču. Z ukinitvijo vpravilo je postalo vnetemu režiserju prof. Smasku skoraj nemogoče, da bi vodil priprave za smotno odrsko delo. Zaradi tega bo to koristno in preprosto gledališče opravilo svoje glavno delo v božičnih počitnicah, tako da bo prva predstava mladinske igre v letošnji sezoni sredi januarja 1. 1941. Prvotno je bila v načrtu uprizoritev »Pikice in Torčica«, kar pa je sedaj odpadlo, ker je to lebo mladinsko igro uprizorilo že gledališče in ker ne mara gledališče mladega rodu storiti ničesar, kar bi lahko zbujalo vtis nasprotovanja

Narodnemu gledališču.

Vendar tudi v tem času gledališče mladega rodu ni počivalo. Prilavilo je, kakor je bilo napovedano na zadnjem občnem zboru, majhno lutkovno gledališče z ročnimi lutkami, ki je v glavnem namenjeno gostovanjem na deželi. Gledališče mladega rodu razpolaga z originalnimi lutkami, ki jih je izdelala ga. Smaskova. Prvič bo nastopilo s svojim lutkovnim odrom danes v dvorani deške ljudske šole v Studencih. Predstava je namenjena izključno študentski deci, ki se bo ob skrbno izbranim sporedu nedvomno zelo zabavala. Sodelujočo skupino tvorijo ga. Ela Severjeva, g. Maks Planinc, Vlado Macarol in Lukež. Uvodni prizor otvoritvene predstave je »Pavliha se predstavlja«, potem sledi lutkovna igra v petih dejanjih »Petriškova mama rublja«, zaključek tvorijo improvizirana lutkovna igra v enem dejanju »Pavlihove živali«.

Smrt preži vsepovsod

Tragična smrt petletnega dečka in 54letnega kleparskega pomočnika, ki je padel s stavbe novega bogoslovja

Maribor, 19. decembra. Zalosten primer se je pripetil v Kurli vasi pri Sv. Lovrenču na Pohorju. Nekaj meseči je petletnega dečaka črna Antona Javnikar brčnil z takšno silo, da je nebrečni deček navzlic takojšnji zdravniški negi podlegel urolinjski piskodbam. Zdravnik dr. Pemat od Sv. Lovrenča na Pohorju je o tem takoj obvestil pristojna oblastva, ki so odredila oblikovno fankovega trupla, da se ugotovijo podrobnosti okolščine njegove smrti.

Tragična smrt je doletela tudi 54letnega kleparskega pomočnika Miheša Jodla, stanujočega na Ruški cesti 49. Kakor znano, so sedaj na stavbi novega bogoslovja

pod Kalvarijo, ki bo stala okoli 12 milijonov dinarjev, zaposleni mizarji, monterji in kleparji. Med njimi je bil tudi Miheš Jodl. Spodrsnil se je pri svojem delu vrh stavbe in omahnil v globino. Obledel je ves v krvi, nezavesten in s poškodbami po vsem telesu. Nemudoma so ga prepelali v splošno bolnico, kjer pa je podlegel usodnim poškodbam in umrl. Jodl je bil v svoji stroki zelo izkušen, marljiv, napram stanovskim tovarišem dober tovariš. Njegovo družino je doletela nenadomestljiva izguba. Blagemu pokopku traja spomin, žalujočim svoicem r oboko sočaje!

Umetniški klub v Mariboru

Načelna izjava k obema slikarskima razstavama

Maribor, 19. decembra. Umetniški klub podaja gleda na polemični članek g. Ivana Potrča naslednjo načelno in stvarno izjavo:

Slikarstvo je kot umetnost svobodna profesija; tu ne zaleže samo akademski vzorci, ampak talenti in sposobnosti, vendar ima prav ta talenti slikarske umetnosti za kupujejo občinstvo, pravi in varnosti. Zato skuša Umetniški klub pri svojih javnih razstavah z uvedbo sir ga strokovne žirije izločiti po možnosti vsa zadržetna dela. Seveda je v umetniških zadevah zadnji sodnik dobi okus občinstva.

Mariborski slikarji prirejajo vsako leto, po presoji stroga žirije, ki jo tvorijo slikarji, umetnostni kritiki in arhitekti v bali

dvorani Školskega doma svojo razstavo. Teh vsakoletnih razstav v isti dvorani sta se ponovno udeležila ga. Tošo Primožič in Zlatko Zel, letos pa sta brez vodstvi slikarjev najela razstavalni prostor zase in ostali slikarji so se morali umakniti v Narodni dom. Ker bi tudi letos morla oba razstaviti skupno z ostalimi slikarji, se zdi, da sta se hotela izogniti žiriji. Takega postopanja ne moremo odobravati, ker ne more biti v korist niti njunemu umetniškemu razvoju niti okusu občinstva. S samim članom g. Ivana Potrča pa nismo imeli nobeni zvezi.

Ker so tudi med našimi člani in slikarji Sokoli, je odveč se porabi zavračati sum, da bi nasprotovali g. Primožiču in Zelfu radi njune sokolske pripadnosti.

Mariborske in okoliške novice

— Mraz pritiska. — 18,2 C je bila danes temperatura v Mariboru. Vremenska napoved pravi, da bo se naprej mrzlo in jasno vreme.

— Ljudska univerza v Mariboru. Dr. V. bo predaval dr. Vanko Kanoni, šef zdravnik bolnice za duševne bolezni v Studencu, o duševnih boleznih in njihovem sodobnem zdravljenju. Prikazal bo razvoj psihiatrije od njenih začetkov in označil vzroke duševnih anomalij. Med takimi imenovanimi duševnimi boleznimi bo opisal zlasti shizofrenijo in ciklofrenijo, izmed eksogenih psihoz pa bo prikazal podrobneje progresivno paralizo. Predavanje bo zaključil opis sodobnih metod zdravljenja duševnih bolezni v duhu kolektivne psihoterapije.

— Sokolska župa v Mariboru je ob smrti dr. Antona Korosca poslala predsedniku mestne občine Maribor g. dr. A. Juvana naslednjo izjavo: Uprava sokolske župe Maribor vam izreka, g. predsednik, svoje imenu in tu v imenu svojih društev in čet iskreno sočaje o prišli nenadni smrti velikega sina naše domovine in sostanovitelja naše države. Dr. A. Koroscu slava! Zdravilo!

— 170.000 dinarjev vredna božična darila bo razdelila Ehrlichova tekstilna tvornica svojim delavcem kot božičnico. Razdeljenih bo 10.000 kg enotne moke, 6000 kg bele moke, 3000 kg svinjske masti. Razdelitev bo izvršena po posebnem ključu. Slične božičnice bo deležno tekstilno delavstvo tudi v drugih mariborskih tekstilnih tvornicah.

— Se si lahko ogledate slikarsko razstavo v prostorih Narodnega doma in v beli dvorani Školskega doma. Podprino naše slikarje s čim številnejšo udeležbo in s čim večjim nakupom slik!

— Obšutne zamude vlačov v zadnjem času so vzrok, da se tudi naš list d. stavilja ob kasnejši uri. Ljubljanski popoldanski brzi vlak, s katerim prihaja »Slov. Narode« v Maribor, ima skoraj vsak dan uro in še več zamude. Tudi ostali vlaki imajo zamude. Tako je imel večerajšnji jutranji potniški vlak iz Ljubljane 32 minut zamude.

— Nova grobova. V Zdravski ulici št. 4 je umrl upokojenec kazniški paznik Fran Midl, ki je dosegel lepo starost 80 let. Na Pohorski cesti 21 pa je umrl 27letni plesarski pomočnik Mirko Kovarčič. Žalujocim svoicem naše globoko sočaje!

— Nočno lekarniško službo imata danes Maverjeva lekarna pri Zamočcu v Gosposki ulici 12, tel. 28-12, in Vauptova lekarna pri Angelu varuhu na Aleksandrovici cesti 83, tel. 22-13. Od jutri naprej bosta imela v tekočem tednu nočno lekarniško službo Minčarjeva lekarna pri Orlu na Glavnem trgu 12, tel. 25-85, in Remsova lekarna pri sv. Roku na vogalu Aleksandrovce in Meljske ceste, tel. 25-32.

— Nov lastnik kavarna »Astoria« g. Petan se baje pogaja z mestno občino za prevzem »Grajske kietke«, ki je sedaj prepovljena. Nek list pa je že dni v zvezi s tem objavil vest, da namerava mestna občina v lastni režiji voditi ta lokal. Tega poročila pa menda ni jemati resno. Če ne

Kakor si navadila svojega
otroka da se sam umiva,
tako ga od rane mladosti
uči, da si čisti zobe!

Navadi ga pravočasno na
KALODONT
proti zobnemu kazu

bodo pogoji pretrdi, se bodo verjetno priglasi tudi še drugi reflektanti. (Do... polt.)

— Petekove poslednje sanje bodo uprizorili v nedeljo popoldne v tukajšnjem gledališču. Predstava bo v prid skladu za šolsko kuhinjo v prostorih tukajšnje I. dekliške meščanske šole, kjer se vsak dan opoldne nasiti 100 do 160 lačnih železčkov naše siromašne šolske mladine. Predstavo ponovijo 29. t. m.

— Znanstveno predavanje v b. knjiž. Na internem oddelku mariborske bolnice je danes ob 18. znanstveno predavanje, ki ga ima prosekotor dr. Valentin Kučer. Zdravniški so k predavanju vljudno vabljeni.

— Razpisana mesta pri pošti Maribor I. Poštno ravateljstvo je razpisalo natečaj za 4 mesta selskih pismonoš pri pošti Maribor I. Prošnje je treba predložiti pošti Maribor I. najdalje do 22. januarja. Podrobnosti se lahko dobi pri pošti Maribor I.

— Šahovska tekmovanja. Rezultati 4. kola: Vidovič je zmagal proti prof. Slupanu, Gerželj in Maroti sta remizirala. Babič je zmagal proti Knehtlu, Lobkov proti Kusterju, Marvin proti Čertaliču, partija med Kukovcem in Mišuro je bila prekinjena. Rezultati petga kola: prof. Slupan je zmagal proti Gerželju, Marvin proti Kusterju, Mišura proti Vidoviču, Babič proti Čertaliču, Maroti proti Knehtlu. Partija med Kukovcem in Lobkovom je bila prekinjena. Stanje po petem kolu je sledeče: Mišura in prof. Slupan 3 (1), Babič, Gerželj in Vidovič 3, Lobkov 2 in pol (1), Kukovec 2 (3), Maroti in Marvin 2, Knehtl in Kuster 1 in pol, Čertalič pol. Drveni bo še to kolo.

— Mestna občina razglasa, da bo pregledovanje in zigosanje sodov pri postaji za kontrolo sodov v Ptuj 21., 22., 23. in 24. januarja, 20., 21., 22. in 24. februarja ter 21., 22., 24. in 25. marca.

— Zadnja pot blage žene. V četrtek so pri Sv. Urbanu pri Ptuj pokopali g. Josipino Bezjakovo, vdovo po nadučitelju. Pogreba se je udeležilo mnogo učiteljsva, šolske dece ter vsi tamkajšnji vaščani. Pokopnico bodo vsi ohranili v častnem spominu.

Iz Poljčan

— Sekanje božičnih drevesc. Brez dovoljenja je sekanje božičnih drevesc zabranjeno. Tudi za prodajanje je potrebno občinsko dovoljenje.

— Naročila za semenski krompir in oves. Banská uprava bo iz semenskega fonda nabavila naročnikom semenski krompir in oves, za kar sprejema naročila tukajšnja občina. Zakasnela naročila se ne bodo upoštevala.

— Pasji zapor, ki je bil nekaj mesecev huda nadloga za pse in za njihove gospodaje, je končno za vse sreč ukinjen.

— Razpisano je mesto selskega pismonoše. Pri poštni upravi v Poljčanih je razpisano mesto selskega pismonoše in je natečaj razviden na pošti, kakor tudi na občini.

— Napovedi zgradbine za 1. 1941 morajo izvršiti samo osebe, katerih davčna obveznost nastaja prvič, in oni, katerih dohodki so se bistveno znižali ali zvišali. K prijavi je priložiti tudi kolikova prošnja.

— Znižana je cena anapnemu dušiku. Tvornica za dušik je znižala ceno anapnemu dušiku na 140,80 din in se naročila vire preko ministrstva za kmetijstvo.

— Oddaja petrolejskih kart preko občinskih odborov. Osebe, ki se udeležijo kart za petrolej, naj torej to čim prej. Meseca januarja bodo delili nakaznice za petrolej občinski odborniki in sicer: za Modrače, Novake in Globoko g. Pukl, za Hraštovec, Krasno, Brezje, Studence, in Križevce vas g. Janez Kolar v Studencih, za Lučeško vas in osebe, ki kupujejo pri Skaletu, g. Pihlar, za Lovnik, Ljubljano in Poljčane g. Znidar, ostali pa jih dobe pri občinski upravi.

— Najhujši mraz v tej zimi smo imeli pretekli terek in je kazal topolomer ponekod celo — 20 stopenj pod ničlo. Mesarji in drugi so se s potrebnim ledom že lahko založili.

— Tradicionalni Silvestrov večer, ki so ga lani izjemoma priredili Sokoli, priredijo letos gosilci. Prireditel bo v novi sokolski dvorani.

Iz Gornje Radgone

— Božičnica sokolske dece. Sokolsko društvo v Gornji Radgoni tudi letos ni pozabilo svoje pridne dece, naraščajo in revnega članstva, ki je med letom pridno počelo telovadbo ter sodelovalo pri raznih društvenih prireditvah. Da bi društvena blagajna ne trpela preveč, je prednjačil zbor pokrenil nabiralno akcijo, ki je natečaj pri uvidenju boljših stiturnih članov, pa tudi sokolstvu naklonjenem občinstvu na nepriznava lep odziv. V nedeljo 22. decembra ob 15. bo sokolski božiček nagradil in obdaril svojo dečo, naraščajo in članstvo v oblačili in drugimi dobrotami v društveni sobici na Zorinjeve, kamor je vabljeno vse članstvo in zlasti starši sokolske mladine.

— Posnemanja vredno in potrebno. Uprava občine Gornje Radgone je na svoji zadnji seji sklenila izplačati svojim nastavljenem za letošnje božične praznike kot izredno pomoč v višini 75% mesečne plače, uprava občinskih podjetij pa bo izplačala svojemu uradniku kot božičnico 13. plačo.

— Za božično obdaritev revne šolske dece, ki je zlasti v tukajšnjem vinorodnem okolišu zaradi dosedanje večletne vinske krize dokaj številna, je združenje trgovcev za srez Ljutomer-Gornja Radgona prispevalo 2000 din, trgovski nastavljenec tvrdke Joža Hraštelič g. Ivan Potončnik pa je zbral v iste svrhe med tukajšnjimi trgovci 2000 din, za kar bo šolska mladina v teh težkih časih izredno hvaležna.

— Kaj vse kraje. Iz avtogaraže v gosposkarskem poslopiju nove občinske hiše sredi trga je bilo g. ETKI, Koršedev, ukraden iz osebnega avtomobila 20.1 benzina in rezervno kolo z gumo. Tat si je odprl vrata garaže s ponarejenim ključem ter jih po izvršeni tatvini zopet zaklenil. Za storilec ni sledu.

— Odlikovanje. Za vestno službo sta bila odlikovana s srebrno kolajno, orožniška narednika in postajevodja g. Franc Beltran v Gornji Radgoni in g. Jožef Porle v Apačah.

— V snegu in mrazu se spomnite ptic!

Ustanovitev dijaške kuhinje v Gornji Radgoni

Gor. Radgona, 19. dec. Razpisano je ustanovitev dijaške kuhinje za revnejše dijače, ki bodo dobivali enkrat na dan toplo hrano. Ustanovitev te kuhinje je bila prav občutna potreba, ker je večina šolo obiskujočih mladine siromakna. Mnogo jih je tudi iz precej oddaljenih krajev kakor iz Stavnice, Apač, Slatine-Radencev, Kapele in ostalih krajev Murskega polja. Za to hvale vredno akcijo, ki jo je započelo učiteljsvo meščanske šole, je pokazala naša občinska javnost, veliko razumevanje. Darovali so prehranjevalni odbor občine Gornje Radgone mesečni prispevek po 60 kg moke, ga. Ruša Kunej 21 mleka na dan in 50 din gotovine, trgovca Joža Hrašteli in Feliks Cajnar po 10 kg sladkorja, v danju na so prispevali: uprava v. p. sestva Meini v Crncih 1000 din, po 200 din gornjegradska občinska podj. tja, notar Hinko Požun in tvrdka Cletar Božvir, po 100 din dr. Lenart Božjo, trgovec Janko Sušec in gostilničar Rudolf Koler, po 50 din gostilničarja Eli abja Hbler, gostilničar Anton Klemenčič, P. soljinka v Gor. Radgoni, g. Martin Gabere, kaplan Rudolf Vahčić, v rnanjih zneskih v Gor. Radgoni nabrani prispe, ki 162 din in v Apačah 150 din.

— V kuhinji, ki počne v banovinskem gradu, prejema hrano zastonj 39 učencev, po znižani ceni 10 din in 15 din na mesec pa 65. V imenu vseh teh dijakov in uč. ravnanjstvo šole zahvalju vsem, ki so kakorkoli podprli to velikega akcijo.

— Po božičnih praznikih namerava tudi ljudska šola, kjer je številu revnih učencev, se znajno vžije, ustanoviti šolsko kuhinjo za revno dečo. Dolžnost vsakega je, da po svojih močih pomaga pri tej tudi, dačne železke študijske revnih študentov, kakršnega akcija. Zredna širša akcija za podoro bodisi v danju ali naravnih lah pa bo izvršena tudi v kolici in ne samo v trgu.

Iz Celja

— Gori V. torej zvečer je zgori svetilnjak ga. Jančeve na Babnem pri Celju. Skokne je okrog 30.000 din. Gasilcem z Babnega se je posrečilo ugasiti požar. Ogenj je bil odvisno podkamen, istega dne so se vnela dva v kleti soka katarisne uprave in sp. Divka v vili ob vnozu Mladavcega hraba poleg mestnega parka. Ogenj so kmalu pogasil, kljub temu je škoda okrog 3000 din.

— Pokuša samomora. V torek si je 36-letni Miha Goez v Gabrovu pri Vojniku z britvijo prerezal vrat. Oupanca so prepejali v celjsko bolnico.

— Obrtniki in industriji, ki so zaprosili za izkaznice za petrolej, naj jih dvignejo jutri 21. t. m. ob 10. do 12. dopolne pri tuzim nadzorstvu mestnega poglavarstva v sobi št. 24.

— V celjski bolnici je umrl v sredo 49-letni orožniški narednik Ivan Otorpeč iz Celja. Na Lopati je umrl 13-letni posestnikov sin Gregor Lipovec, aenee 1. v. razreda II. deske narodne šole v Celju.

— Usoden padeč. Te dni je soslec sunil 18-letnega posestnikovega sina Gregorja Grablerja iz Pleševca pri Skalah in ga podrl na tla. Grabler si je pri padcu natočil desno roko v ramenu. Deček se zdravi v celjski bolnici.

— Socialnemu skladu Sokolskega društva Celja-matice je daroval trgovski zastopnik brat Drago Sirec 500 din za božičnico dece in naraščajo. Društvena uprava se mu za velikodušni dar iskreno zahvaljuje.

— Dober plen celjske policije. Celjska policija je aretirala 22-letnega brezposelnega književca Franca V. iz Ljubljane in 24-letnega brezposelnega delavca Albina K. iz Vojnika pri Celju, ki sta v zadnjem času izvršila v Celju in Savinjski dolini več vlomov, tatvin in goljufij ter povzročila okrog 7000 din škodo. V ponedeljek sta prišla v trgovino juvelirke ge. Ane Salmičeve v Narodnem domu in ponudila zlato verižico v nakup. Ga. Salmičeva, ki sta se ji zdelo tatujca sumljiva, je takoj obvestila policijo, ki je oba prišla. Povedala sta, da sta ukradeni zlato uro skrijla v gozdu blizu Petricka v Liscach pri Celju. Uro so res tam našli. Priznala sta tudi, da sta izvršila vlom v Strugah na Dolenskem in v vilonia tudi v župnišče pri št. Petru v Savinjski dolini. Policija je aretirala 21-letnega delavca Viktorja B. s Teharja, ker je neki stranki v Askerčevi ulici v Celju ukradel iz stanovanja razno blago v vrednosti okrog 3000 din. Vse tri aretrance so izročili sodišču.

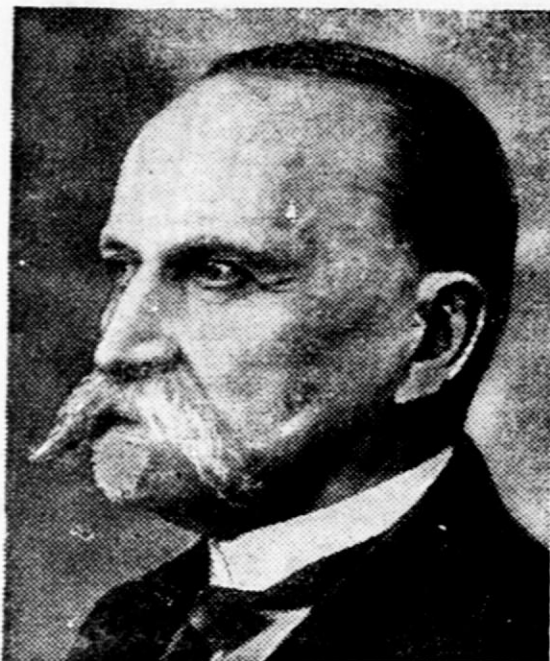
— Miska Kovačeva. Celjska policija je aretirala 30-letnega brezposelnega brusarja Josipa P. iz Laškega, ker je ostal v nekaterih celjskih gostinlah dolžan okrog 400 din in ni hotel plačati zapika. Poleg tega je izvršil še nekaj goljufij.

— Božičnica za revne otroke, združeno z obdaritvijo, priredi Sokolsko društvo Celje I v nedeljo 22. t. m. ob 15. v Sokolskem domu v Gaberju.

Smrt bivšega predsednika finske republike Kallia

**Zadela ga je kap, ko je po pregledu častne čete
stopal v vlak, da bi odpotoval iz Helsinkov**

Helsinki, 20. dec. 1. Bivši predsednik
finske republike Kyösti Kallio je včeraj
nenadno umrl.

O nenadni smrti dosedanjega predsednika
republike Kallia so se zvedele naslednje
podrobnosti:

Predsednik Kallio se je vozil z gradu
proti železniški postaji, da bi odpotoval
na svoje posestvo Nivalo. Ker je bil včeraj
novi predsednik države Rity izvoljen z
veliko večino, je ljudstvo priredilo dosedan-
jemu predsedniku prisrčno slovo. Od gradu
do železniške postaje je bil gost spalir po
vseh ulicah, po katerih bi moral oditi pred-
sednik z družino in prijatelji na postajo.
Na postaji so bili zbrani dostojanstveniki,
vlada, visoke vojaške osebnosti, med njimi
maršal Mannerheim in mnogi meščani
iz finskega glavnega mesta. Predsednik
Kallio je naprej pregledal častni bataljon
na peronu, ko pa je stopal v svoj vagon,
ga je zadela srčna kap in je kmalu nato
umrl v rokah svojih prijateljev.

Novi državni poglavar je že sredi ob
22.30 objavil po radiu finskemu ljudstvu
novico o smrti bivšega predsednika. V glo-
bokih žalostih se finški narod klanja pred to
veliko izrabo, je dejal Rity, ker je Kallio
vedel državne zadeve v najtežjih trenutkih
in je izvajal tedaj pametno in trezno poli-
tiko.

V vseh javnih prostorih in zabaviščih so
bile takoj prekinjene vse predstave.

Kyösti Kallio se je rodil 10. aprila 1873
v Vilvieski v vzhodni Botniji kot kmečki
sin povsem finskega porekla. Že zgodaj
se je posvetil politiki ter je bil zastopnik

kmečkega stanu v stanovskih zbornicah.
V finskem deželnem zboru je od leta 1907
dalje nepretrgoma zastopal agrarno stran-
ko. Ta stranka je zastopala izrazito kmeč-
ko politiko ter je nasprotovala mestnim
in uradniškim interesom, hkrati pa je bila
močno nacionalistična. Kljub odporu šved-
ske stranke je bil Kallio v letih 1920 do
1924 izvoljen za predsednika republike, če-
prav ni drugega uradnega državnega je-
zika, švedščine, popolnoma obvladal. Med
lety 1919 in 1920 je bil Kallio tudi več-
krat minister za kmetijstvo, leta 1922 pa
je izdal zakon o agrarni reformi, ki je
znan pod naslovom »Lex Kallio«. Leta 1922
je sestavil lastni kabinet, eden najpomemb-
nejših ukrepov njegove vlade pa je bil raz-
pust komunistične stranke v jeseni 1930.
Vsi člani komunistične stranke v parla-
mentu so bili aretirani, komunistične orga-
nizacije in časopisi pa zatrti. Leta 1926 se
je morala njegova vlada umakniti social-
ističnemu Tannerjevemu kabinetu, toda tri
leta pozneje je Kallio znova prevzel vod-
stvo vlade. Protikomunistični pokret japo-
nskih kmetov pa je leta 1930 povzročil pa-
dec vlade, ki ni mogla uveljaviti svoje ul-
timativne zahteve v parlamentu glede po-
polnega zatrtja komunizma na Finskem.
Šele v oktobru leta 1936 je četrtočrtni
min'strok predsedstvo. Bil je devetkrat
minister in tri desetletja član vseh dežel-
nih in državnih zborov, 14krat pa pred-
sednik deželnega in državnega zbora. Dne
15. februarja 1937 je bil izvoljen za pred-
sednika finske republike za šest let. Pred
kratkim je zaradi bolezni odstopil ter je
bil za predsednika finske republike iz-
voljen Risto Rytli.

Smrt prof. Wenkebacha

Nedavno je umrl na Dunaju znani spe-
cialist za srčne bolezni, bivši predstojnik
prve medicinske klinike na Dunaju prof.
dr. Friderik Wenkebach, ki je bil dobro
znan tudi pri nas kot odlični specialist.
Po atentatu v narodni skupščini 1. 1923.
je bil poklican k ranjenemu Stjepanu Ra-
diću.

Dr. Wenkebach se je rodil 1. 1861. v
Haagu. Že kot občinski zdravnik s 12. je
začel pečati z boleznimi srca. L. 1902. je
bil imenovan za profesorja za interno
medicino v Groningenu, pozneje je slu-
žboval v Strassburgu, končno pa je po-
stal predstojnik prve medicinske klinike
na Dunaju. Posebne zasluge si je pridobil
za raziskovanje angine pectoris.

*Presenetite
vaš dom...*

z sodobnimi **TUNGSRAM KRYPTON**
žarnicami! Zadovoljni boste, ker bo
razsvetljava boljša, poraba toka pa
manjša.

BOLJŠA LUČ, MANJŠI STROŠKI!

Zlato čaka na izumitelje Zlata je še mnogo, potrebni so samo stroji za ceneno pridobivanje

Tudi tam, kjer že dolgo ni več vročice
za zlato in ne zlatokopov, je še vedno
dovolj zlata, lahko bi rekli celo za mili-
jonske vsote, vendar pa ga ne izkoriščajo.
Ker ne poznajo zato še dovolj cenin
metod in nimajo primerljivih strojev. Dan-
danasnji načini pridobivanja zlata so pre-
cej dragi, zato zlato navadno izkoriščajo
le na najbogatejših ležiščih. Čim pro-duk-
cija zlata nazaduje do neke določene ko-
ličine, ni več rentabilno in zato iščejo no-
va ležišča. To pa nikakor ne pomeni, da
so izkoristili vse zlato. Zato prihajajo na
takšna najdišča zlata skromnejši zlatokopi
ter paberkujejo, ko pa tudi niti več ne
kaže pridobivati zlato na teh najdiščih
ni več nikogar, ki bi dvigal zlato zaklade.
Čeprav je še vedno precej zlata. To zlato
čaka na izumitelja, ki bi iznašel kakšen
cenejši način pridobivanja. Izumitelj bi
bil zelo srečen, ker bi mu plačali kolikor-
koli bi zahteval za svoj izum.

Milijonov ton zlatonosne glinice in peska
doslej še ni nihče izkoristil v Arizoni. Ka-
liforniji. Nevadi in v prostranstvih pustinj
Južne Amerike iz preproste razloga
ker tam ni vode. Voda olajšuje pridobiva-
nje zlata, ker z njo zlato izpirajo. Ta na-
čin pridobivanja zlata je tudi najcenejši,
kjer pa vode ni, morajo zemlje in posebno
pesek presejati, za kar potrebujejo po-
sebnosti Režijske stroje, ki so zato mnogi
večji stroji so zelo veliki in težki, o-
dobni ozromnim m'atili. Preci
komplicirani so in potrebujejo mnogo bo-
gonskih sredstev. V pogonu so navadno
Dieslovi motorji.

Pridobivanje zlata iz suhega materi-
ala zahteva seveda, da je material primer-
no suh. Če je material vlažen ali če začne
deževati morajo prenehati delati. V vsa-
kem primeru pa lahko izkoristijo zemljo

le do male globine, ker je posvoda tudi v
puščavah v notranosti vlažna. Da bi de-
lo pospešili ter da bi jim ne bilo treba
prestavljati težkih strojev, so ponekod sku-
šali sušiti zgornje zemeljske plasti, kar
pa je zahtevalo velike stroške, ki včasih
niso bili niti pokriti s pridobljenim zla-
tom. Velike težave pri takšnem pridobiva-
nju iz suhega materiala povzročajo tudi
oblaki prahu, ki okrožajo stroje. Zaradi
tega prahu so motorji prebrizabljani in
se kvarijo ležišča strojev. Seveda je prah
tudi zelo neprijeten za ljudi, ki morajo v
njem delati.

Posebne težave so tudi s pridobivanjem
zlata na suhem, ker zahteva različne
zemeljske plasti posebne stroje. Stroji
morajo biti prilagojeni značaju zemlje.
Zgodilo se je že, da si je podjetje kupilo
drag stroj za 25.000 dolarjev, a je z njim
obdelalo le 800 ha zemlje. Pozneje ga ni
moglo več uporabljati, ker ni bilo za-
primerne zemlje. Pridobivanje zlata na
suho je donosno le, če vsebuje kubični
meter zemlje vsaj za okrog 30 d'n zati.
Če zemlja vsebuje manj zlata, kaže, da
uporabijo drug način pridobivanja, nam-
reč izpiranje.

Preprosto, toda posebno učinkovito je in-
dijski način pridobivanja zlata na suho
Indiji v Arizoni vejejo zemlja kakor pri
nas kmetie žito. Pri tem veter odnese
orah, težja zlata zrna pa padajo pred noze
delavca.

Čim težji so stroji za pridobivanje zlata
na suho in čim učinkovitejši so, to se pra-
vi da je delo z njimi tem bolj pospešeno
tem več zlata ostaja v zemlji. Takšne
stroje lahko uporabijo le, k'jer je mnogo
zlata. Zato čaka v mnogih p'račinah zla-
to na izumitelje primernih strojev od-
nosno novih cenejših načinov pridobiva-

nja. Ko bodo takšni stroji iznajdeni, bo
nasel pravi preobrat v prid bivanju za-
ta. Upoštevati je treba, da je v sami Ka-
liforniji še za okrog 400 milijonov dolar-
jev neizkoriščenega zlata.

Živosrebrna žarnica

Iz Zedinjenih držav poročajo, da so za-
čeli prodajati tako zvane živosrebrne žar-
nice; to so žarnice, ki so napolnjene s
hladno živago srebra. Prodajajo 3, 5 in 15
vatne žarnice. Poskusi so pokazali, da tak-
šna 15vatna žarnica ušči v 30 sekundah
še v oddaljenosti enega metra vse bakte-
rije. Nove žarnice za dalje časa uporaba-
ljajo v hladilnicah, bioniskih sobah itd.,
kjer so se povsod zelo dobro izkazale. Zad-
nje čase so s takšnimi žarnicami začeli
obsejati gnojne rane z velikim uspehom.

Moderno ženitovanj- sko posredovanje

Tokio je nedavno postal tudi radio že-
nitovanjski posredovalec. Določen čas ra-
dijske oddaje je izključno posvečen fantom
in dekletom, hrepenečim po zakonu. Po ra-
dio oddajo njihove želje in ponudbe.

V Venezueli so se pa začeli posluževati
še prav tako učinkovitega sredstva: tam-
kajšnja pošta namreč sprejema ljubezenska
pisma mladih ljudi, ki imajo resne namene
poročiti se, za polovico poštne. Edini
pogoj je, da ima pismo rožnato kuvertno.
Toda pošta si je zadržala pravico kon-
trolirati dopise, da bi se rožnih kuvert ne
posluževali tudi v poslovne namene. Če
pošta odkrije, da vsebina dopisa ni lju-
bezenska, je kaznovan adrešar z globo, ki
je petstokrat višja od navadne poštne.
To pa tudi omogoča, da se anonimni pis-
ci lahko maščujejo nad ljudmi, ki jih imajo
na piki.

Inserirajte v „Sl. Narodu“!

MALI OGLASI

Beseda 50 par, davek posebej. Preklaci, izjave beseda din 1.—
davek posebej.

Za pismene odgovore glede malih oglasov je treba priložiti
znamko. — Popustov za male oglase ne priznamo.

RAZNO

Beseda 50 par davek posebej
Najmanjši znesek 9.— din

PRVOVRSTNA VINA

ter pristna žganja si nabavite
po sledečih konkurenčnih cenah
Namizno belo vino liter din 14
kaštelanska ružica > 14
rizling > 16
dolenjski eviček > 14
jabolčnik > 6
muškadni silvanec > 20
dingač > 18

Zganja: liter din 40
Tropinovc > 40
slivovka > 56
brinjevec > 56
rum > 56
borovničar > 50

Mrzla jedila!
Se priporoča **BUFFET**
Minka Rakar
Ljubljana, Sv. Petra c. 38 2911

50 PAR ENTLANJE
ažuriranje, vezanje zaves, pe-
rila, monogramov, gumbic —
velika zaloga perja po 7.— din
»Intljana«, Gospodarska c. 12
»Franciškovska ul. 3. 4 L

POHISTVO
po naročilu najceneje, vsako-
vrstni stoli, politirani oprave,
vsa popravila najceneje pri:
ZORMAN Breg 14. 2564

Poslužite se
malih oglasov
v
„Slov. Narodu“
ki so
najtežji!

KUPIM

Beseda 50 par davek posebej
Najmanjši znesek 9.— din

ZA BOŽIC
kupite najbolje in najceneje
v trgovini
VEDOŠ CEVLJI
Prešernova 48.

PRODAM

Beseda 50 par davek posebej
Najmanjši znesek 9.— din

KUPUJEM IN PRODAJAM
raobljene čevlje in moške obleke,
raobljeno perilo in stare cunjce.
Popravilam galoše, snežke itd.
KLAVZER, Ljubljana Vošnjak-
kova ul. 4. 2896

SLUŽBE

Beseda 50 par davek posebej
Najmanjši znesek 9.— din

BRIVSKEGA POMOČNIKA
za izpomaganje za praznike
iščem. — Nastop lahko takoj.
Ogrizek Lado, frizer, Medvode.
2912

CEVLJARSKI POMOČNIKI
se sprejmejo v službo. — Po-
nudbe na: S. A. Kranj, post.
pred. št. 1. 2908

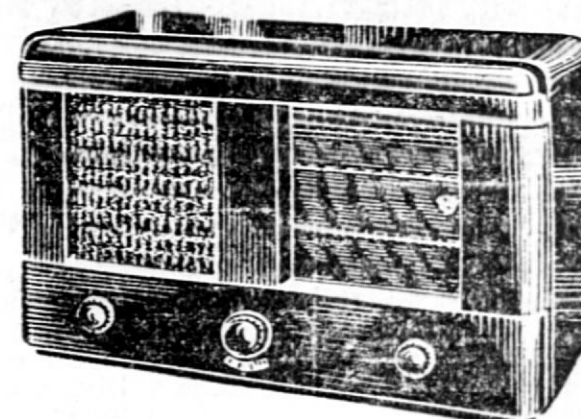
SOBE

OPREMLJENO SOBO
čisto, z zajtrkom in kosilom
s 1. januarjem iščem. Otto Pa-
rin, Sv. Peter v Sav. dol. 2907

Zena je ona, ki določa okus in kulturo
svojega časa.

Za sodoben dom si izbere

4-ELEKTRONSKI SUPER SPREJEMNIK

**ORION
RADIO 150**

RADIO d. z. o. z., LJUBLJANA,
Miklošičeva cesta 7.
RADIOVAL, LJUBLJANA,
Dalmatinova ul. 13.
ANTUN BREMEČ, CELJE
Miklošičeva ulica 2.
L. LUSICKY, MARIBOR,
Koroška cesta 11.

Edmund O' Hara:

Tajna profesoria Morbidusa

Roman

Strong se je naenkrat začel smejati.
— Kdo je pa zamenjal trup z uspalnim sred-
stvom? — je vprašal veselo.
— Hm, — je začel Townsend, pa je takoj obmol-
nil. — Tristo vragov, to je storil sluga po naročilu
»neznane prijatelja«, in ta je bil sam Strong.
— Ko vam pojasnim moje nagibe, vam postane
marsikaj razumljiveje, kar se vam zdi zdaj nera-
zumljivo, — je dejal gost povsem resno.
— Vaše nagibe? Kakor da bi bilo sploh vredno
razmišljati o zločincah nagibih.

Vsi smo več ali manj zločinci, — je poučil Strong
detektiva. — Razlikujemo se samo v naši vrsti. Vi,
recimo spadate v veliko število tistih, ki hočete bodi-
si zaradi pomanjkanja podjetnosti, poguma ali kdo
ve česa, delati pod zaščito močnejše stranke — pod
zaščito drugega.
— Pustiva to, — ga je prekinil Townsend neje-
voljno. — Pojasnite miraje, v katero vrsto zlo-
čincev se prištevate vi?
— V isto, ki ji pripadate tudi vi. — je odgovoril
Strong in njegove otroške oči so prijazno pomežik-
nile.

Užaljeni Townsend je hotel planiti pokonci, pa ga
Strong ne pustil do besede.

— Tudi jaz služim državi, toda ne ameriški, — mu
je tojnil.

— Notensan ga je debelo pogledal. Kar mu je šinila
v glavo misel, kateri se je tudi sam čudil, da se mu
ni že prej porodila v glavi.

— Kdo pa ste? — je vprašal osorno.
Strong se je dobrodušno nasmehnil.
— Kapitan angleške Intelligence Service, — je
odgovoril tiho.

XXXIV.

Townsend je globoko vzdihnil, potem je pa stopil
čisto blizu svojega prijatelja.

— In to se drznete priznati meni?
— Gotovo, da se ne bil drznil, če bi ne bil čisto
točno vedel, da se ne pečate s politiko in da niste
zmožni podlosti. In če...

— No? — je vprašal Townsend videč, da Strong
okleva.

... in če bi vaša mati ne živela v Londonu, — je
zaključil Strong.

— Ah! — je vzkliknil Townsend ves blede od jeze,
— torej naj bi moja mati služila za talca?

— Ne, gospod Townsend. V vašem primeru to ni
potrebno. Omenil sem to samo zato, da bi spoznali,
kako brez skrbi sem celo za primer, če bi se morda
zmotil v vas.

Kakor je bila detektiva naglo obšla jeza, tako
ga je tudi naglo minila. Mirno zamišljenega izraza
na obrazu je priselidel k svojemu prijatelju.
— Povejte mi torej vse, — ga je prosil, — oblju-
bljam vam, da vam ne bom več posegel v besedo.

Strong se ni dal prositi.

— Približno pred šestimi meseci nam je sporočil
naš tukajšnji zaupnik, da je bila odkrita v Ameriki
nova vrsta strupenega plina, prekašajočega vse, kar
je bilo doslej izumljeno na tem polju. Mi si nismo
upali poslati sem izkušenega vohuna, ker smo ve-
deli, da je po izdajstvu ameriškega protivohunstvu
prav v zadnjem času prišel v roke opis cele vrste
naših agentov. Tako se je zgodilo, — da bila ta
naloga poverjena meni, čeprav sem bil sicer dolžan
delati samo v Angliji in paziti na tuje vohune.

— Da sem se vtihotopil v newyorško policijo na
podlagi svojih ponarejenih papirjev, to je bila na-

paka, ki mi je postala zaradi vašega bistrega po-
gleda malone usodna. K sreči se je mojim ljudem
posrečilo osvoboditi me že naslednjega dne, tako da
sem se lahko takoj lotil dela.

Moje kratko delovanje pri policiji mi je vendarle
koristilo, ker sem mogel zvedeti vse tisto, česar moji
ljudje niso mogli izlovhati. Razen tega sem pa mogel
podpirati tudi njihovo lastno delo s koristnimi na-
sveti. Tako se je zgodilo, da sem bil sam o tej za-
devi informiran bolje od kateregakoli policijskega
uradnika že takrat, ko je vam bila ta zadeva po-
verjena. Znano mi je bilo i vaše ime i vaš poklic.
In sklenil sem izkoristiti vaše sposobnosti v svoje
namene. Moji ljudje so sicer zelo dobri delavci,
toda tako težki nalogi vendar niso bili dorasli. Na-
sprotno ste pa...

— Samo eno vprašanje, — ga je prekinil detektiv.
— Čemu ste ta zagonetnost? Zakaj mi kratko malo
niste povedali, kdo ste. V tem primeru bi bila lahko
mnogo bolj delala roko v roki.

Strong je zmajal z glavo.

— Motite se. Najprej vas moram opozoriti na to,
da sploh nisem smel povedati nobenemu ameriške-
mu državljanu, kdo sem. Drugič pa... vi bi bili
lahko moji tajno izdali proti svoji volji. Kar spom-
nite se Morbidusa in njegovega mučenja. Tretjič sem
pa moral računati tudi s tem, da bodo jeli naši na-
sprotniki kljub vsemu sumiti in da bodo pazeli na
vas odkrili še mene. Mene nikakor niso smeli videti
skupaj z vami.

— Toda nekoč ste se mi vendarle približali.

— Da, toda to je bilo takrat tudi potrebno. Vi
ste bili namreč takrat po mojem mnenju nekoliko
preveč lahkomišeln, pa so morali biti opominjeni
»neznane prijatelja« nesebeje naglašeni s kakšnim do-
godkom, da bi verjeli. Pozneje, ko ste res zašli v ne-
varnost, ste postali mnogo onrenejši. Sicer pa...
bi gotovo imeli še večkrat priliko videti me.

— Saj sem vas res videl še enkrat, — je zmajal

detektiv z glavo. — Nikakor ne morem razumeti te
zgodbe s plinom.

— In vendar je čisto enostavna. Jaz sem bil pre-
pričan, da je vam Morbidus odkril svojo formulo.
Ko sem pa spoznal, da sem se zmotil, sem moral
kljub temu svojo vlogo nekako odigrati do konca.
Sicer bi bil pa napravil največjo neumnost, če bi
vas bil zares ubil, kajti samo dokler ste živi sem
mogel upati, da vam bo starec vendar končno zaupal
svojo tajno.

— Ta čas je pa profesor Morbidus umrl in s tem
je bilo vse končano.

— Hm, da, — je zamrmral Townsend, — toda
vi neznani prijatelj ste mi pisali že pred Morbidu-
sovo smrtjo, da je vaše poslanstvo tu končano.

— Tako je, — je priklimal Strong. Prav za prav
je bilo moje poslanstvo dejansko res končano že
prejšnji dan. Ali se spominjate najinega srečanja
pred Russellovo sobo? Zdelo se mi je, da ste se zelo
začudili mojemu pogledu, polnemu mrznje. Toda
potem pozabljate, da sem se jaz še bolj bal, da me
boste izdali, nego ste se vi bali mojega izdajstva.
V tistem času sem namreč bil mister Gilbert, po-
oblaščenec vojnega ministra. To je bil odločen uda-
rec, pripravljen tako, da se mi je moral načrt po-
srečiti za primer, če bi ne zvedeli za Morbidusovo
formulo vi, temveč končno Russel. Ob določenem
času bi moral Russel dobaviti vojnemu ministru
večje količine plina. Plin bi moral takrat preiku-
siti in če bi se izkazalo, da je dober, bi bili kupili
formulo od Russella za veliko vsoto. Zdaj pa dobro
pazite, kaj vam povem: kot dozdveni Russellov po-
oblaščenec sem izposloval pri vojnem ministru
nadaljevanje roka za pet dni. Russello to seveda ni
bilo znano. On se seveda ni čudil, ko se je pojavil
pri njem mister Gilbert — v resnici torej jaz — v
skladu s pogodbo. Če bi bil torej Russel zvedel za
formulo plina, ki jo bil prodal meni, ne pa vojnemu
ministru. Ali uvidite tudi, da se nisem smel pre-
pogosto pokazati v onem kraju?